

Stručné dějiny městyse Kokonína

Ing. Jiří Matura

K O K O N Í N

Poloha a velikost

Kokonín je nejjižněji položenou částí Jablonce nad Nisou. Leží v nadmořské výšce 600 m na ploše 3,86 km². Na severu sousedí s Vrkoslavicemi, na východě s Maršovickými, na jihovýchodě s Dalešicemi, na jihu s Pulečným a na západě s Rychnovem a Rádlem. Jedinou přirozenou hranici tvoří Hraniční potok (Grenzbach) mezi Kokonínem a Rychnovem.

Obcí protéká říčka **Mohelka**, která pramení na Maršovických a ústí do Jizery. V Kokoníně je ještě malým potokem, do kterého se vlévají zprava Školní potok (Schulbach) a Hraniční potok (Grenzbach). Školní potok přijímá vody Kamenného potoka, pramenícího na Bartlově kopci, a Korálového potoka, stékajícího z Maršovického kopce.

Nad údolím se tyčí dva výběžky Černostudničního hřebenu. Severní směřuje k Vrkoslavicům, kde se žulové skály zvedaly až do výše deseti metrů. Jejich podstatná část byla v roce 1858 použita ve formě žulových kvádrů při stavbě železničního viaduktu v Rychnově. Jižní výběžek dosahuje svého maxima **Posseltovým kopcem (734 m)**. Nejnižším bodem Kokonína je místo, kde údolí opouští Mohelka (490 m).

Vznik a název

Nejstarší písemnou zmínkou o Kokoníně je záznam v zemských deskách z roku **1538**¹. Český název „**wes Kokonín**“ je možná odvozen od vlastního jména jednoho z prvních osadníků. Možné je i to, že osada Kokonín byla zapojena do zdejšího signálního systému, čemuž by napovídala nejen název kopce Signalberg, ale i neobvyklý název Kokonín, neboť zvukové signály vysílané z tohoto kopce mohly připomínat kohoutí kokrhání, přičemž ve staroslověněštině znamená kohout kokot.² Německá publikace „Der Bezirk Gablonz“ z roku 1895 uvádí několik jiných verzí vycházejících z ústního podání. Dle jedné bylo jméno obce „Kuckhain“ odvozeno z příkazu „**Kuck** in den **Hein**, ob dort nicht die Kuh ist!“ (Podívej se do háje, jestli tam není ta kráva!“). Dle jiné si u Mohelky postavili chýši pastevci a volali na kolemjdoucí : „Guck oa, Guck oa!“ Sám jsem slyšel od pana řídícího Klabana dvě verze. Dle první pochází český název od slovanského kmene Kokonů, kteří zde údajně žili. Německý název vznikl pak tak, že první osadníci přišli od Vrkoslavic a jeden z nich uchvácen pohledem na údolí, zvolal : „Kuck an!“ („Podívej se!“). Na zvonu z kostela svaté Anny odlitém roku **1590** je mimo jiného uvedeno³ : **Mertten Runge, Richter auf Kuckhain**. V roce 1559 bylo v zemských deskách uvedeno „Gross-Kukan“ a v roce 1608 je zde zmínka o „Klein Kukan“. „Gross Kukan-Velký Kokonín“ se pravděpodobně rozprostíral po obou březích Mohelky na území nynějšího středního a dolního Kokonína a byl osídlen v letech **1547-1559** převážně **Němci**, zatímco „Klein Kukan-Malý Kokonín“ se nacházel na území původní **české osady** v horní části obce mezi Kamenným a Korálovým potokem.

K postupnému číslování domů bylo přistoupeno od roku 1772. Čísly 70 až 86 byly omylem označeny domy ležící na katastrálním území Rychnova. V té době bylo v Kokoníně 103 domů, v nichž žilo kolem 500 obyvatel. V roce 1850 došlo ke sloučení Kokonína a Vrkoslavic, ale v roce 1898 se staly Vrkoslavice opět samostatnou obcí.

¹ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 532

² Jana Scheybalová a Josef V. Scheybal : „Krajem skla a bižuterie“ 1998 str. 149

³ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 464

O b y v a t e l s t v o

Obyvatelé Kokonína byli téměř výhradně německé národnosti, jak vyplývá nejen z jejich jmen, ale i z výsledků sčítání lidu. Ani během první republiky nepoklesl podíl občanů německé národnosti pod 90% celkového počtu obyvatel. Z celkového počtu **3 060** obyvatel v roce 1930 připadalo 2 775 na Němce, 254 na Čechy a 31 na ostatní národnosti. Většina obyvatel byla katolického vyznání (2 634), následovali evangelíci (151) a starokatolíci (80). K ostatním církvím se hlásilo 19 občanů a bez vyznání bylo 176 občanů ⁴. Po neustálém dynamickém nárůstu počtu obyvatel až na trojnásobek, byl v roce 1921 zaznamenán přechodný pokles. Nejvyšší počet obyvatel byl vykázán při sčítání v roce 1930 a po připojení „Sudet“ k Německé říši došlo zejména v důsledku útěku českého obyvatelstva opět k poklesu

⁵	1834	1850	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1939
Kokonín	929	1253	1406 ⁶	1416	1741	2500	2963	2513	3060	2616
Vrkoslavice	336	377	587	582	778	1389	2411	2259	2734	2261
C e l k e m	1265	1630	1993	1998	2519	3889	5374	4772	5794	4877

E k o n o m i k a

První obyvatelé se živilí zemědělstvím. Podle urbáře z roku 1608 vlastnili v té době půdu v Malém Kokoníně Nyckl Weys, Martin Weys, Johann Vavra, Georg Simon, Johann Tampl a Georg Weys. Ve Velkém Kokoníně vlastnilo půdu dvanáct zemědělců, z nichž byl pravděpodobně jen Paul Zezule české národnosti. Území Kokonína tak bylo v 17. století rozděleno na **osmnáct**⁷ (dle některých zdrojů na **šestnáct**⁸) dědičných hospodářství, které byly odděleny širokými mezemi s kamennými zídkami. Podle školní kroniky byli na počátku 19. století majiteli těchto hospodářství (uvedená čísla usedlostí souhlasí s údaji uvedenými Josefem Meissnerem a Bruno Reckzieglem ⁹, kteří se však navíc zmiňují i o usedlostech čp. 20, **30/31**, **57/59/62** a **95** na základě zápisů v urbáři z roku 1687) :

čp.	na počátku 19. století ¹⁰	v roce 1844 (dle kroniky hasičů) ¹¹	v roce 1900 (Adress Büchel)
4	Benjamin Menzel	Josef Günter	Josef Karneth
9	Barbara Posselt	Barbara Posselt	Johann Wenzel
11	Karl Hübner	Josef Kittel	Johann Kittel
22	Hans Simm	Anton Zappe	Josef Zappe
30	Elias Simm	Joachim Neumann	Anastas Neumann
46	Kasper Jäckel	Franz Jäger	Josef Wabersich
50	Hans Kittel junior	Franz Ulbrich	Ferdinand Püschel
53	Christian Wenzel	Ignaz Kittel	Johann Rössler
54	Hans Kittel senior	Anton Kittel	Filipp Fabian
59	Daniel Posselt	MUDr. Anton von Milde	Josef Wabersich
66	Christian Hilger	Johann Simm	August Schöffel
67	Christian Zappe	Iganz Rössler	Wilhelm Zappe
68	Ignaz Rössler	Christian Zappe	Josef Ulbrich
90	N. Mai	Anton Zappe	Anton Posselt

⁴ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 91

⁵ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 87

⁶ Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje str. 114, 116

⁷ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 464

⁸ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 532

⁹ Josef Meissner und Bruno Reckziegel : „Die Besiedlung des Bezirkes Gablonz an der Neisse“ str. 27-29

¹⁰ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ str. 464

¹¹ **Pamětní kniha kokonínských dobrovolných hasičů vedená od roku 1883 Franzem Simmem**

93	Georg Fleischmann	Anton Zappe	Anton Lang
97	Christian Neumann	Franz Neumann	Franz Neumann
98	Hans Figler	Josef Hilger	Marianne Hiebel
102	Hans Reckziegl	Anton Zappe	Joachim Ulbrich

Johann Kittel uvádí, že na počátku 19. století byl majitelem hospodářství čp. 97 Christian Neumann, zatímco v publikaci Gerharta Stütze a Karla Zenknera „Gablonz an der Neisse“ je jako majitel uveden Christian Lang. Dům čp. 59 koupil do MUDr. Antona von Milde majitel rychnovské továrny na dózy Franz Hofrichter. Správci domu byli jeho tchán a tchyně, která požívala v sousedství velký respekt. Velmi pozorně hlídala před vetřelci zejména ovocnou zahradu. Téměř celý den seděla u okna a pomocí zvonu zavěšeného na třešni a ovládaného šňůrou plašila ptáky. Za dalšího majitele Josefa Wabersicha dům vyhořel a byl nahrazen masivní novostavbou. Dnes již neexistující dům čp. 66 (poblíž IMP) byl považován za nejkrásnější zemědělské stavení v obci. Vyřezávané dveře od obývacího pokoje se nacházejí v Muzeu skla a bižuterie (MSB). Ani jedno z uvedených dědičných hospodářství nezůstalo zachováno v původním rozsahu, nejdříve došlo k dělení pozemků mezi rodinnými příslušníky, později došlo i k částečnému odprodeji pozemků. Poměrně drsné podhorské podnebí zdejšími zemědělci umožňovalo pěstování žita, ovsa, brambor a lnu. Zabývali se také chovem hospodářských zvířat. Např. v roce 1900 chovali 232 kusů hovězího dobytka, 96 koz, 29 koní a 581 slepic¹². Kůže hovězího dobytka se upravovaly v pěti místních koželužnách (čp. 42, 112, 121, 137 a 166). Jak bylo v té době obvyklé, zabývali se zemědělci i předením a tkaním lnu zejména pro vlastní spotřebu. Ještě na počátku 19. století existovaly v šesti domech (čp. 27, 28, 29, 61, 105 a 151) samostatné přádelny na ruční pohon.

Voda Mohelky poháněla kola **dvou mlýnů**. Horní (Tyršova stezka čp. 55) byl postaven **Antonem Simmem** již v roce **1760**. Kolem roku 1900 zde provozoval Franz Jebawy také brusírnu skla. Dvoupatrová výstavná budova dolního mlýna s pilou byla pravděpodobně postavená před rokem **1778**, kdy o ní existuje první písemná zmínka. Dolní mlýn (čp. 62) patřil nejspíše vrchnosti, ale v druhé polovině 19. století jej vlastnil mlynář a sekerník **Josef Kittel**, známý zhotovováním modelů funkčních mlýnů na deskách o velikosti necelého čtverečního metru. K mlýnu patřila i pila. Na jejím místě byla později postavena **brusírna skla Franze Ulbricha** (Tyršova stezka čp. 248). Firma zaměstnávala až 120 lidí (1901), kteří vyráběli čočky pro kapesní svítilny, petrolejové lampy, knoflíky, lustrové ověsy, imitace drahokamů, similitdiamanty, kameje, berloques, cabouchons, kameny do kloboukových jehlic apod. Proti mlýnu postavil syn mlynáře Josefa Kittla Franz dům čp. 121. Protože byl koželuhem, měl přezdívku „Mühlgerber“. Další synové Josefa Kittla Anton („Mühlschlosser“) a Sfehan („Mühltschler“) vlastnili domy čp. 63 a 65. Původně obyčejné dřevěné domy čp. 64 a 121 byly přestavěny a staly se majetkem obecní plynárny.

Podle tereziánského katastru z roku **1713** působilo v Jablonci šest brusičů a dva řezáči skla, zatímco v Kokoníně šest řezáčů skla a dva brusiči¹³. V roce 1558 postavil Johann Schürer v Hutí sklárnu a tak se zpracování dutého skla postupně rozšířilo i do okolních vesnic. Rozšíření sklářské výroby přispělo v Kokoníně k podstatnému zlepšení života. Až do **dvacátých a třicátých let 19. století** se téměř v každé zdejší domácnosti zpracovávalo **duté sklo** vyráběné v nedaleké Hutí. Působili zde foukači, mačkáři, střihači, brusiči a rytci i další profese zabývající se zušlechťováním skla. Jejich výrobky vyváželi exportéři do mnoha zemí, dokonce až do Turecka. Nejvýznamnějším obchodníkem s dutým sklem byl **Wenzel Knappe** (z již neexistujícího domu čp. 35 nad školní budovou čp. 216), který zaměstnával mnoho dílenských i domácích dělníků.

¹² Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str 464

¹³ Jaroslav Sedlák : „Galerie podnikatelů – Jablonec nad Nisou a okolí“ 1997 str. 15

Obchodník se sklem **Johann Kittel** (Dalešická čp. 106) jezdil každý rok do západočeských lázní, kde jeho rytci a malíři dekorovali skleněné výrobky dle přání zákazníků lázeňskými budovami, přírodními sceneriemi, znaky, jmény, pamětními nápisy apod. Jeho syn **Emanuel Kittel** (1812-1897) byl vynikajícím rytcem, což potvrzuje celá řada exponátů v MSB. Rodinná firma ale kolem roku 1840 zkrachovala a Emanuel využil svých schopností při výrobě kovových raznic pro výrobce kovové bižuterie. První raznice zhotovil v roce 1841 a traduje se, že až do poloviny 19. století byl jejich jediným výrobcem na Jablonecku. Emanuel Kittel se oženil s dcerou pekaře B. Maschkeho a bydlel pak v domě na Tyršově stezce čp. 52. Roku **1855** postavil **Franz Josef Kittel**, obchodník se sklem a starosta, **kompoziční hut'**. Kittelova kompoziční hut' byla v provozu ještě před první světovou válkou. Řídil ji bratr zakladatele **Johann Kittel**, rytec vyučený ve Vídni, rovněž dlouholetý starosta a spoluzakladatel spolku pro vlastivědu v Ještědském a Jizerském pohoří. Jejich otec Franz Josef Kittel postavil naproti svému domu (Dalešická čp. 106) v letech 1850-1851 jednoposchodový dům čp. 184. Rodným domem Kittlů z domů čp. 36 a 106 byl pravděpodobně dům čp. 19 v Jahodové ulici.

Kokonínský rodák **Anton Simm** (1799-1873) pracoval nejen v Jizerských horách, ale i v řadě lázní (1823 v Chudové v Kladsku, kolem roku 1839 v Teplicích). Sklo, které odebíral ze sklárny v Novém Světě, dekoroval dokonale provedenými drobnými náboženskými i světskými figurálními výjevy, alegoriemi, vedutami či monogramy. Výjimečným umělcem v oboru vinutého zboží byl **Johann Rössler** z domu čp. 53 na Tyršově stezce. Jeho výrobky, zejména sklenění motýli, vzbudily velký obdiv na vídeňské světové výstavě v roce 1873. Malíř porcelánu Josef Posselt vyráběl v letech 1865-1895 napodobeniny mořských korálů z těsta. Tato výroba byla náročná na prostor. Proto si nejprve pronajal velkou místnost na Vrkoslavicích a potom si postavil dům čp. 219 na Rychnovské ulici. **Johann Hübner** (1814-1879) vyráběl ve svém domě, který byl po ničivém požáru znovu postaven (Letní čp. 13) dle vlastního výrobního postupu skleněnou mozaiku.

Když došlo v důsledku zvýšené konkurence novoborských a moravských skláren ke snížení odbytu dutého skla, přeorientovali se kokonínští podnikatelé, např. Anton Fleischmann, bratři Franz, Josef a Anton Bergmannovi, Josef Simm a jeho synové Anton, Ignaz a Dominik (z již neexistujícího domu čp. 108) na **broušení skleněných kamenů**, které zaznamenalo rozmach po objevu kompozičního skla.

Továrnu na výrobu skleněného zboží vybudoval v roce 1890 **Franz Ulbrich**. Objekt na Rychnovské ulici čp. 228 stál částečně i na území Vrkoslavic. Ulbrich se vypracoval od píky a stal se významným podnikatelem. V důsledku jeho předčasné smrti došlo k podstatnému omezení provozu a část továrny byla prodána. Jeho synovi se podařilo udržet v provozu pouze brusírnu skla na Tyršově stezce čp. 248. Po roce 1945 byla část objektu na Rychnovské ulici zdemolována a při nepříliš zdařilém odstřelu komína byl poškozen sousední dům.

Kolem roku **1830** zaznamenala v Kokoníně rozvoj **výroba kovové bižuterie**, která se postupně stala dominantním zdrojem obživy. Mezi první pasíře patřili Josef Menzel, Josef Hanisch, Joachim Kittel, Anton Posselt, Franz Josef Fleischmann, Josef Horn, Maxmilian Menzel, Josef Hübner a Karl Menzel. **Josef Menzel** (narozený 1798) vyráběl s primitivními nástroji kování na porcelánové dýmky. Dýmky balil do baťohu z telecí kůže a vyrážel **pěšky** za zákazníky až do Prahy.

Velmi pozitivní roli při financování jabloneckého průmyslu sehrál tzv. „**Freitag-Zahltag**“. Již v roce **1876** rozhodl okresní hejtmán **baron Johann Vražda z Kunvaldu**, že exportní domy

musí výrobcům jablonecké bižuterie uhradit každý pátek v hotovosti zboží, které bylo dodáno do středy. To umožnilo mnoha schopným zaměstnancům samostatné podnikání aniž by potřebovali větší kapitál.

V čele **samostatného kokonínského „Společenstva pasířů“**, založeného v roce **1884**, stáli Arnold Posselt (1884-1886), Heinrich Menzel (1887-1890), Anton Horn (1891-1895), Franz Josef Peukert (1896-1899), Ottokar Menzel (1900-1906), Julius Horn (1907-1910), Franz Josef Weiss (1911-1914), Franz Neumann (1915), Emil Hoffmann (1916-1922) a **Rudolf Brosche (1922-1939)**. Členy společenstva byli nejen majitelé živností, ale i odborní dělníci, mužské a ženské pomocné síly a učedníci z Kokonína, Vrkoslavic, Maršovic, Dalešic, Rychnova, Pulečného, Rádla, Nové Vsi a Hutě. V říjnu **1895** mělo společenstvo **582** členů, z toho 149 majitelů živností, 88 pasířů (Schwarzarbeiter), 249 mužských a ženských pomocných sil a 96 učňů¹⁴. Většina učňů navštěvovala pokračovací školu v nové školní budově. Např. v roce 1895 připadalo z celkového počtu 108 žáků pokračovací školy 88 na pasířské učně. Kokonínští pasíři vyráběli prsteny, náušnice, jehlice, brože, medailonky a podobné zboží. S dýmkami a pasířským zbožím obchodoval především Franz Josef Kittel, který se pravidelně účastnil trhů v Brně, Olomouci a Opavě. Později jej následovali i jeho synové Franz Josef a Wilhelm.

K dalšímu rozvoji místního průmyslu významně přispěly výstavba **plynárny** v roce **1902** a obecního vodovodu v roce 1903. Kokonín se rozvíjel a bohatl. Již v prvním desetiletí 20. století usilovali jeho představitelé o statut městyse, ale teprve koncem první světové války – 21. března 1918¹⁵ (19. května 1918)¹⁶, císař Karel I. jejich žádosti vyhověl. Koncem 19. století bylo v Kokoníně registrováno 71 výrobců kovové bižuterie, dvacet mačkářů skla, sedm výrobců vinutého zboží, pět rytců, pět výrobců kartonáže, čtyři brusiči skla, dva exportéři, jeden výrobce kompozičního skla a jeden malíř skla a porcelánu. V roce **1930**¹⁷ působilo v obci již 161 výrobců bižuterie, 67 výrobců skleněného zboží, 28 mačkářů skla, sedm výrobců kompozičního skla a řada dalších profesí souvisejících s výrobou bižuterie a skleněných výrobků.

Vlastníky **kompozičních hutí** byli Jan Sudek (Krkonošská 356), Wilhelm Zimmermann (Krkonošská 358), H.G. Vent (U Pískovny 349), Gustav Fabian (Tyršova stezka 193), Siegmund Endler (Rychnovská 330), Karl Wagner (Studená 169) a Franz Zappe (Tyršova stezka 49). Dům čp. **49** byl původně dřevěný, teprve později došlo k jeho rozsáhlé přestavbě. Na východní straně domu stála v louce mohutná hrušeň, která však měla jen malé plody. Majitelem domu byl i obchodník s dutým sklem **Augustin Ulbrich**, který se svým povozem podnikal nepřilíš bezpečné cesty do Maďarska, Sedmihradska, podunajských knížectví i Turecka. Z jedné takové obchodní cesty se nevrátil jeho syn Raimund. Druhý syn Josef se vypravil stejným směrem, svého bratra však nenašel a úspěšný nebyl ani obchodně, takže se přeorientoval na obchod s kovovou bižuterií a jiným skleněným zbožím. Augustin Ulbrich byl i několik let rychtářem a v jeho domě byl otevřen první obchod se smíšeným zbožím v obci.

Na **obchod se smíšeným zbožím** přestavěl v roce 1865 syn Franze Josefa Kittla z domu čp. 106 dům čp. 107 na Rychnovské ulici. Obchod s potravinami byl v tomto domě až do doby, kdy byla v rámci akce „Z“ o několik metrů výše postavena nová prodejna v ulici Na Svahu. Malý obchod a hostinec vlastnil v domě čp. 123 na Maršovické ulici Andreas Feix. Rovněž

¹⁴ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 527

¹⁵ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 467

¹⁶ Jana Scheybalová a Josef V. Scheybal : „Krajem skla a bižuterie“ 1998 str. 151

¹⁷ Ferdinand Schmidt's Spezialadressbuch „Lieferanten-Verzeichnis“ 1930

další majitel Josef Kittel zde provozoval hostinec. Poslední majitel Rudolf Posselt nechal dům strhnout a postavil zde **pekárnu**. Prvním obchodníkem se zeleninou se stal Josef Rössler z již neexistujícího domu čp. 39 (vedle prodejny potravin Petra Hynka). Zeleninu vozil povozem i ze Žitavy a kromě toho prodával i pilulky, kapky a medicínské domácí potřeby.

V domě č. 53 na Tyršově stezce provozoval Ignaz Kittel, nazývaný „Schmiedenaz“ kovářství, které sloužilo povozníkům na cestách Dalešice-Jablonec a Kokonín-Rychnov vedoucích kolem tohoto domu. Na Maršovické ulici v domě čp. 181 se zabýval kovářským řemeslem, zaměřeným na opravy vozů a podkov, Anton Kittel. Po jeho smrti koupil dům Heinrich Schier z Dalešic, který kovárnu značně rozšířil a věnoval se zámečnictví.

Koncem 19. století¹⁸ působilo v Kokoníně deset hostinských, šest truhlářů, pět pekařů, čtyři řezníci, tři krejčí, tři obuvníci, dva natěrači, dva kováři, dva holiči, dva bednáři, dva zahradníci, jeden mlynář, jeden klempíř, jeden zámečnick, jeden malíř, jeden kolář, jeden kameník a jeden učitel hudby.

Komunikace a doprava

Kokonín ležel při tzv. „Staré cestě“, vedoucí pravděpodobně již za husitských válek ze Železného Brodu přes Jablonec do Liberce. Železný Brod se stal již v roce 1350 sídlem vrchnosti a po úplném zničení městečka lužickými vojsky (1468) byla jeho městská práva obnovena až v roce 1501 českým králem Vladislavem II. Jagellonským. „Stará cesta“ vedla po Maršovickém kopci přes Posseltův kopec tzv. „Hinterwinklem“ („Zadním koutkem“) do lesa a potom Kokonínskou ulicí do Jablonce.

Další cesta vedla souběžně s Mohelkou. Vozovka podél Mohelky nebyla zpočátku kvůli bažinatému terénu sjízdná. Proto věnovala majitelka maloskalského panství hraběnka Polixena Des Fours obci les o rozloze 17 hektarů s podmínkou, že kmeny z tohoto lesa budou použity na zpevnění cesty. Les sahal v té době až k Mohelce a byl předmětem sporů mezi obcí a zemědělci z dědičných hospodářství, kteří se domnívali, že hraběnka darovala les jim. Ještě v 19. století představoval prodej dřeva z lesa významný zdroj obecních příjmů¹⁹. Část lesa ve středu obce byla později přeměněna v obecní park, ve kterém byl v roce 1924 dle návrhu architekta Wandera postaven pomník padlým v první světové válce.

V roce 1835 protнула obec spojnice maloskalského panství s panským pivovarem ve Vrkoslavicích. Tato cesta vedla dnešními ulicemi Dalešickou a Na Svahu a ústila u Pyramidy do Vrkoslavic. Původní cesta z Turnova přes Frýdštejn a Dalešice klesala z Dalešického kopce Schovanou ulicí přes Mohelku a kolem dnes již neexistujícího domu čp. 102 na konci Jasanové ulice vystoupala do Vrkoslavic a opět klesala Revoluční ulicí do Jablonce.

Rozvoj místního průmyslu si však vynutil výstavbu dokonalejších komunikací. V návaznosti na stavbu pardubicko-liberecké železniční tratě byla v letech **1857 až 1860** vybudována **jablonecko-hodkovická okresní silnice**, která dodnes představuje hlavní komunikaci Kokonína i Vrkoslavic. O rok později následovala stavba na ni navazující okresní silnice na Maršovice a dále do Železného Brodu.

K rozhodujícímu zlepšení dopravní situace došlo po vybudování elektrické dráhy mezi Jabloncem a Rychnovem. **Od 7. února 1900** projížděly po jablonecko-hodkovické okresní

¹⁸ Adolf Lilie „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 220-221

¹⁹ Josef Meissner und Bruno Reckziegel : „Die Besiedlung des Bezirkes Gablonz an der Neisse“ str. 27

silnici Kokonínem v délce 3100 m osobní i nákladní tramvaje, které měly v obci šest zastávek a dvě výhybky. Zvláštností byla tzv. „Kokonínská podkova“ o průměru 20 metrů, kde tramvaje objížděly dům čp. 244. Jeho obyvatelé museli mít velmi dobré nervy, když byli nuceni každých deset minut poslouchat kvílení projíždějících vozů.

Vysoká životní úroveň kokonínských občanů se projevila nejen ve vzhledu většiny budov, ale i v té době vysokém stupni motorizace. Jak uvádí Kurt Wenzel ²⁰, 59 občanů vlastnilo v polovině třicátých let osobní automobil, takže na jeden automobil připadalo 51 občanů, zatímco v Německu činil průměr 63 a v Československu 126 občanů na jeden automobil. V obci byla i čerpací stanice pana Bergmanna a majitel hostince pan Mattes provozoval současně i taxislužbu. Silnice byly téměř výhradně prašné štěrkové, pouze ve středu obce byly dlážděné. Asfaltované silnice v obci nebyly. Úklid sněhu obstarávaly sněhové pluhy tažené koni. S výjimkou kolejí elektrické dráhy se nesolilo. Do roku 1938 se jezdilo v levém jízdním pruhu, většina automobilů měla proto také řízení na pravé straně. Kromě automobilů československé výroby se na vozovém parku významně podílely i vozy americké provenience, které byly na rozdíl od automobilů vyráběných v ostatních evropských zemích, zatíženy nízkým clem. Po připojení Sudet k Německé říši se zvýšil počet vozů německé výroby. Tyto vozy však byly již po několika měsících zabaveny pro Wehrmacht. Majitelé automobilů vyrobených před rokem 1930 museli v roce 1939 své vozy odvézt po vlastní ose do Bautzenu, kde byly rozebrány na jednotlivé díly, zejména pneumatiky, baterie a barevné kovy. Domů se pak vrátili vlakem. V obci pak zůstaly jen automobily zahraniční výroby vyrobené po roce 1930, které byly jejich majitelům zabaveny v květnu 1945. Výjimkou byli pouze dva Češi – Jan Matura a Jan Sudek.

Školství

Školní výuka byla zahájena v roce **1780** ve velmi skromných podmínkách. Prvním učitelem byl Gottfried Krause z Rychnova, který vyučoval v domě Rosalie Broschové (čp 105 – demolice na místě dnešního hřiště), a kromě toho se živil i jako řezač skla. Od roku 1788 vyučoval deset let v domě Tyršova stezka čp. 51 jablonecký učitel Augustín Wunsch a po něm převzal vyučování až do roku 1806 jeho bratr Joachim. První škola byla postavena v roce **1798** a v roce 1812 navštěvovalo školičku 110 dětí. Místnost, kde probíhala výuka, sloužila současně jako byt učitele, který byl oddělen pouze prkennou přepážkou. Až v roce 1847 došlo k přestavbě stáje a komory na byt pro učitele a současně byla přístavbou rozšířena i učebna. Ve škole se postupně vystřídala řada učitelů : Franz Simm z Maršovic (do roku 1809), znovu Gottfried Krause až do své smrti v roce 1812, Čech z Jičínka Franz Thum do roku 1814, Čech z Alšovic **Josef Kurfürst** sedmnáct let až do roku 1831, Josef Simm, syn rychtáře Josefa Simma z Kokonína, do roku 1835, krátce do své smrti v roce 1836 Franz Bartel a po něm Johann Ulbrich, syn obchodníka s přízí ze Šumberka. I přes mimořádně skromné podmínky zde **Johann Ulbrich**, který v Kokoníně vyučoval **38 let až do roku 1874**, dosahoval velmi dobrých výsledků. Jako jediný učitel v širokém okolí zavedl názornou výuku. Byl talentovaným kreslířem a malířem akvarelů. Od roku 1844 vedl školní kroniku, ve které zachytil nejdůležitější události v historii obce. Zemřel v roce 1882. K další přístavbě staré školní budovy došlo v roce 1860. Zajímavé stavení (čp. 148) s valbovou střechou vedle místního kostelíka, ale bohužel nezadržitelně chátralo a v roce **2010** bylo demolováno.. Krátce jen do roku 1875 působil ve škole Anton Sikora a po něm opět několik desetiletí Anton Tschakert.

²⁰ Kurt Wenzel : „Alle Personenautos im Orte Kukan in den dreissiger Jahren“ str. 1

Základní kámen nové školní budovy byl položen **25. května 1869** a po dokončení byla škola **3. října 1870** vysvěcena jabloneckým vikářem P. Mikschem. Budovu postavil jablonecký stavitel **Anton Womatschka** za 30 000 zlatých. Stará škola byla v roce 1872 prodána výrobcí kartonáže Vincenci Jägerovi. Již v roce **1893** však bylo nutno pro neustále se zvyšující počet žáků nejen z Kokonína, ale i z Vrkoslavic, přistavět další poschodí za 13 100 zlatých. Od roku 1868 se v Kokoníně vyučovalo ve dvou, od roku 1873 ve třech, od roku 1877 ve čtyřech a od roku 1883 v pěti třídách ²¹. Koncem 19. století navštěvovalo školu přes 400 dětí. Vyučování zajišťovali řídicí učitel a šest dalších učitelů. Posledním německým řídicím učitelem byl v roce 1945 Alfred Kittel ²². Od roku 1953 slouží školství i tzv. „**horní škola**“ získaná rekonstrukcí villy postavené v roce **1911 Johannem Rösslerem**.

Odedávna stávala v Kokoníně na místě, kde se dosud nachází stará škola, **dřevěná kaple**. Ta byla v roce **1788**²³ (**1792**²⁴) již natolik zchátralá, že musela být odstraněna. Po dlouhá léta pak byl zvoneček ze staré kaple zavěšen na letité lípě a od roku 1842 na dřevěném stojanu. Až **15. července 1862** byla zahájena stavba nového kostelíka, který byl zasvěcen **svatému Antonínu Paduánskému**. Projekt zpracoval a stavební práce provedl **Anton Womatschka** společně s tesařským mistrem Jakobem Mikschem za 5 249 zlatých ²⁵. Vnitřní zařízení bylo navrženo akademickým malířem Augustinem Ulbrichem (čp. 50) a provedeno truhlářem Josefem Appeltem, sochařem Kopetzky a pozlačovačem Wernerem. Obraz svatého Antonína Paduánského namaloval a kostelíku daroval rovněž Augustin Ulbrich. Zvon zakoupil obchodník se sklem Franz Josef Kittel (čp. 184) a varhany zhotovil Josef Prediger z Albrechtic. Dne **13. června 1863** byla kaple vysvěcena. Když v roce 1903 našel malíř Franz Simm na půdě domu čp. 54 umělecky cennou ze dřeva vyřezanou Pietu, věnoval ji kostelíku. Po důkladném zrestaurování v Liberci byla umístěna na důstojném místě. Obec získala 22. prosince 1879 dům čp. 200 a upravila jej na byt pro kostelníka a hrobníka. O deset let později byl tento dům zrekonstruován na chudobinec a chorobinec („Kaiser Franz Josef der Armen- und Siechenhaus“). Nad kostelem byl 9. října 1881 otevřen hřbitov s kapličkou. V roce 2000 darovalo město Jablonec kostelík katolické církvi.

Téměř na konci Tyršovy stezky ležící a již neexistující původně dřevěný dům čp. 57 byl prvním domem, který v obci shořel (1846). Nedaleko tohoto domu ležící louka se nazývala „Pest- oder Franzosenfriedhof“, neboť zde měli být pohřbeni padlí ve francouzských válkách a oběti moru.

Specifickým symbolem Kokonína je tzv. **Pyramida**, žulový pomník odhalený v roce 1874. Pomník připomíná tragedii pruského infanteristy C.G. Pählkeho, který byl v roce **1866** při návratu z hlídky omylem zastřelen svým kamarádem. Bez ohledu na bratrovražednou válku byla v roce 1894 do pomníku na věčnou památku vytesána i jména dvou kokonínských vojáků Johanna Hübnera a Johanna Schöffela, kteří padli rovněž v roce 1866 na straně Rakouska-Uherska ²⁶. Další pomník připomínající kokonínské oběti první světové války se nachází ve značně zbledovaném stavu v neudržovaném lesním parčíku.

Veřejná správa

²¹ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 530

²² Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 466

²³ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 466

²⁴ Johann Kittel : „Kukan in früheren Zeiten“ 1934 str. 16

²⁵ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ str. 529

²⁶ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ str. 531

Kokonín byl součástí **maloskalského panství**, pouze malá část Kokonína náležela panství svijanskému. Z dlouhé řady kokonínských rychtářů se zachovalo první svědectví na zvonu z jabloneckého kostela svaté Anny z roku **1590** o **Merttenu Rungem**. Na tomto zvonu jsou uvedena i jména majitelů maloskalského panství **Adama a Kateřiny z Vartenberka**. Po bitvě na Bílé Hoře v listopadu **1620** se majitelem panství stal **Albrecht z Valdštejna**. Již v roce **1628** ale postoupil svobodnému pánu **Mikuláši Desfours** jako zástavu za dlužný žold panství Hrubý Rohozec a prodal mu kromě jiných za 20.000 zlatých i maloskalské panství. Od potomků Mikuláše Desfours de Mont und Athienville koupil 10. června **1803** za 335.000 zlatých a 1.000 dukátů panství svobodný pán **Franz Zacharias Römisch** a 1. ledna **1867** získal maloskalské panství za 480.000 zlatých baron **Ludwig John Oppenheimer**²⁷. Další zmínka o kokonínských rychtářích pochází až z roku 1722, kdy byl rychtářem Caspar Jäckel. Po Paulu Güntherovi z domu čp. 4, který byl rychtářem od roku 1772 po dobu sedmi let, a **Kittlovi** z domu čp. 59 (možná dále uvedený pravnuk Johannese Kittla Josef ?), který zastával tento úřad 14 let, se stal až do roku 1832 na **třicet devět let** rychtářem **Anton Simm** z domu čp. 150. Po něm následovali obchodník se sklem **Hans Kittel** z domu čp. 106 (do roku 1846), Augustin Ulbrich (čp. 49), Wenzel Knappe (čp. 35), Franz Ulbrich (čp. 50), Franz Jäger (čp. 46) a Anton Zappe (čp. 102)²⁸. Jednou z nejstarších písemností uchovávaných ve Státním okresním archivu v Jablonci n:N. je rodová kronika **Kittlů**. První záznamy rukou pozdějšího rychtáře **Johannese Kittla** pocházejí z roku 1664. Pokračovali v nich jeho syn Tobias Anton, vnuk Johann Josef Adam a poslední zápis provedl v roce 1779 jeho pravnuk Josef²⁹. Příjmení Kittel bylo v Kokoníně velmi časté. V adresáři (Adressbuch und Wohnungs-Anzeiger für Gablonz a.N. und den Gablonz-Tanwalder Bezirk) z roku 1886 jsou kromě jiného uvedeni i plátcí daně, z toho v Kokoníně 18 Kittlů, 17 Zappů, 14 Hübnerů, 12 Neumannů, 12 Posseltů a 10 Rösslerů.

V roce **1850** se staly součástí Kokonína i sousední **Vrkoslavice**, které se opět osamostatnily v roce 1898. Prvním voleným starostou se stal obchodník se sklem **Franz Josef Kittel** z domu čp. 106 (1850-1855). Po dalších téměř sto let zastávali funkci starosty níže uvedení občané³⁰:

Jméno a příjmení	Povolání	č.p.	do roku	Jméno a příjmení	Povolání	č.p.	do roku
Franz Simm	malíř	150	1861	Franz Ulbrich	hostinský	50	1867
Stephan Jäger	zemědělec	141	1872	Matthias Stix	hostinský	180	1877
Franz Hübner	sklář	12	1878	Franz Ulbrich	sklář	228	1880
Josef Kittel	pekař	229	1881	Rudolf Karas	obchodník	107	1883
Johann Kittel	sklář	106	1892	Ferdinand Eiselt	hostinský	220	1895
Johann Kittel	sklář	106	1926 ³¹				

Dle zápisů z jednání zastupitelstva odmítl **Johann Kittel** v roce 1914 pro vysoký věk nabídku dále vykonávat funkci starosty. Johann Kittel však byl nadále až do roku 1918 členem zastupitelstva. Po dlouhém přesvědčování se stal starostou Franz Josef Weis, který ale ani ne za půl roku na tuto funkci rezignoval. V dalších letech byli v čele obce starostové **Wilhelm Emil Kittel**, příbuzný Johanna Kittla, (do roku 1918), Adalbert Wabersich (do roku 1923), Eduard Filipetz (do roku 1931), Franz Ulbrich (do roku 1934), Wilhelm Streit (do roku 1938) a Hugo Kittel (do roku 1945).

²⁷ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 41-45

²⁸ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ str. 528 / Gerhart Stütz und Karl Zenkner 1982 str. 467

²⁹ Mgr. Jana Nová a PhDr. Petr Nový : „Otcové města Jablonce“ 2007 str. 97

³⁰ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 467

³¹ Dle Okresního adresáře a zápisů ze zastupitelstva, byl již v roce 1923 starostou Eduard Filipetz

Obec s rozvinutým průmyslem a mnoha honosnými domy ozdobenými kdysi skvostnými secesními fasádami, byla císařským dekretem z **21. března 1918** povýšena na **městys**. Ve volbách v roce **1920** byli do obecního zastupitelstva zvoleni **Jan Sudek (radní), Karel Štekr a Josef Hladík**. Další volby do obecního zastupitelstva se konaly 16. září 1923 :

	hlasů	zastupitelů
Němečtí sociální demokraté	237	4
Němečtí národní socialisté	469	9
Česká sdružená kandidátka	130	2
Němečtí komunisté	151	3
Němečtí klerikálové – agrárníci	649	12

Za českou stranu byli do obecního zastupitelstva zvoleni : hostinský Karel Štekr (č. 71) a dělník František Cvrček (č. 5). Náhradníkem byl zvolen malíř Karel Kříž (č. 290).

Při obecních volbách dne 7. září 1931 byli do obecního zastupitelstva za společnou českou kandidátku zvoleni obchodník Jaroslav Hanyš a vrchní poštmistr Jaroslav Justa :

	1931/hlasů	1931/mandátů	1927/hlasů	1927/mandátů
Komunisté	294	4	218	4
Němečtí národní socialisté	448	7	347	6
Společná česká kandidátka	114	2	112	2
Němečtí křesťanští socialisté	368	6	336	6
Němečtí sociální demokraté	200	3	201	3
Němečtí agrárníci	97	1	90	1
Němečtí živnostníci	206	3	x	x
Němečtí národní demokraté	288	4	428	8

Společenský život ³²

S nástupem občanských svobod došlo k zakládání různých spolků. Již v roce 1841 byl založen první spolek „Saatgänger“. Jeho členové putovali každoročně se zpěvem a s modlitbami mezi poli ve snaze získat boží požehnání pro bohatou úrodu. Pěvecký spolek „Liederkranz“ vznikl v roce 1850 zejména díky místnímu učiteli Johannu Ulbrichovi, ovládajícímu hru na několik nástrojů. O devět let později byl spolek „Liederkranz“ rozpuštěn, ale již v roce 1863 založili zpěváci nový spolek pod jménem „Frohsinn“, který oslavil v roce 1923 šedesáté výročí své existence. Nástupce Johanna Ulbricha, Anton Tschakert (1849-1918) měl v roce 1902 velkou zásluhu na vzniku výkonného orchestru „Gesellschaft der Musikfreunde“, jehož vedoucím zůstal i po svém přestěhování do Jablonce. Po něm dirigoval orchestr v letech 1920-1938 s velkým úspěchem Gustav Hübner. Vinzenz Masopust, vedoucí kostelního chóru, inicioval před rokem 1901 založení dechové kapely, kterou v letech 1919-1939 řídil Johann Erlebach. Mužský pěvecký soubor „Sängerheim“ zahájil svou činnost v roce 1894 a „Arbeiter-Gesangverein“ v roce 1920.

Dobrovolní hasiči se sdružili až v roce 1870, i když hašení požárů bylo velmi dobře organizováno podstatně dříve, což vyplývalo zejména z toho, že většina budov byla dřevěná a velmi časté bylo používání otevřeného ohně. Proto bylo podle požárního řádu z roku 1835

³² Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ str. 467

zakázáno stavět dřevěné domy bez úředního povolení. Zakázáno bylo i kouření na veřejných místech, ve stodolách a stájích, atd. Vznik požáru bylo oznamován zvonem, hlasitým křikem, někteří občané měli za úkol oznamovat požár v sousedních obcích. Hasilo se podáváním vody ve slaměných koších, v roce 1847 byla zakoupena první železná ruční stříkačka a od roku 1848 se sloužily pravidelné noční hlídky. V letech 1930-1932 byly postaveny dvě požární zbrojnice vybavené motorovými stříkačkami. Po dobu téměř čtyřiceti let byl velitelem hasičů Wilhelm Fleischmann. Během druhé světové války zabezpečovaly požární ochranu dvě skupiny německých mládežníků a jedna skupina českých občanů.

Kokonínský podpůrný spolek válečných veteránů vznikl v roce 1877. Jeho členy byli nejdříve účastníci rakouských válečných tažení v letech 1859, 1866 a 1878, kteří při slavnostních příležitostech nosili uniformy. Protektorem se stal svobodný pán von Oppenheimer a po jeho smrti Johann Rössler z domu čp. 216. Hlavními úkoly spolku byly peněžitá podpora členů i jejich pozůstalých a péče o oba pomníky. Po roce 1918 se již nesměly slavit rakouské svátky a ze spolkového praporu musel být odstraněn rakouský dvouhlavý orel. Během okupace došlo k začlenění spolku do svazu „Heimatsöhne im Weltkrieg“.

Členové tělocvičného spolku „Deutsche Turnverein“, založeného v roce 1884, cvičili v sále hostince Franze Ulbricha, který v roce 1902 koupili. V roce 1929 však budova vyhořela. Ale již o rok později byla ve dnech 12.-14. září na stejném místě slavnostně otevřena nová velmi pěkně vybavená „Turnhalle“.

Velmi aktivně si vedly i další spolky, z nichž si zaslouží zmínku zvláště : „Unterstützungs- und Geselligkeitsverein“ (1882), „Geselligkeitsclub“ (1884), „Bund der Deutschen“ (1890), „Deutsche Burschenschaft“ (1895), „Verein deutscher Landwirte“ (1905), „Naturheilverein“ (1906), „Spar- und Vorschussverein“ (1907), „Deutscher Mädchenbund“ (1910), „Deutscher Kulturverband“ (1920), „Deutscher Volksbund“ (1921), „Frauen-Unterstützungsverein“ (1922), „Ortsverschönerungsverein“, „Hausbesitzerverein“ a „Jagdgesellschaft“.

Společenský život se odehrával především ve více než **deseti** zdejších hostincích, z nichž nejstarší vznikl v dědičném hospodářství **čp. 50 (dnešní sokolovna)**. Majitel velkého dřevěného domu Franz Ulbrich byl zároveň rychtářem a tím získal i výčepní právo. Vedle domu stály velká dřevěná stodola a dřevěné stáje. Ulbrichův syn Franz, který byl nájemcem jabloneckého hostince „Zur Krone“, převzal po smrti svého bratra Johanna, od svých starých rodičů hospodářství, rozšířil hostinec nejprve o kuželnu a verandu, a v roce **1865** zde otevřel první sál v obci. Hostinec „**Zur Pyramide**“ (Rychnovská čp. 180) poskytoval své služby již v roce 1800. Původně přízemní dům postavený Josefem Reckzieglem koupil po vybudování silnice mezi Jabloncem a Rychnovem stavitel Josef Stix a jeho syn Matthias jej přestavěl do dnešní podoby. Matthias Stix byl v letech 1872-1877 kokonínským starostou a dlouholetým členem okresního zastupitelstva. Známý byl rovněž hostinec „**Zum Veteran**“ na Maršovické ulici čp. 133, který byl po roce 1945 demolován. V létě roku 1860 během přístavby staré školy probíhalo v této budově vyučování kokonínských a vrkoslavických dětí. V tomto domě bydlel původně Anton Zappe, který obchodoval s porcelánovými dýmkami a kromě toho se zabýval nákladní dopravou. Navštěvoval také veletrhy v Brně a ve Vídni. Potom co se jeho syn odstěhoval do Ameriky, dům prodal a postavil nedaleko dům na Maršovické ulici čp. 194, který později koupil Franz Rössler a po demolici zde nechal postavit nový dům jeho syn Franz. Do domu čp. 133 přemístil pohostinství z domu čp. 123 Johann Kittel, přistavěl sál a dal hostinci jméno „Zum Veteran“. Současně zde otevřel i řeznictví. Po jeho smrti v roce 1892 získal hostinec Franz **Rössler**, obchodník z domu čp. 226, který vlastnil i dům čp. 194. Hostinec s kuželnou, kde se konaly taneční zábavy uzavřených společností, zřídil v 19. století

v dnes již neexistujícím domě č. 150 na Tyršově stezce malíř Franz Simm. Na hostinec „**Zum Gartenlaube**“ byl přestavěn i dům v Boční ulici čp. 65.

V ý j i m e č n é u d á l o s t i

Život obyvatel Kokonína významně ovlivnila, případně zpestřila, celá řada výjimečných událostí.

K podstatným změnám došlo, když po smrti císařovny Marie Terezie, se v roce 1780 ujal samostatně vlády její syn **císař Josef II.** Skončila doba státem prosazované rekatolizace. Tolerančním patentem z roku 1781 byla povolena i některá nekatolická vyznání – luteránství, kalvinismus a pravoslaví. K vytváření moderní občanské společnosti výrazným způsobem přispěl **patent o zrušení nevolnictví** rovněž z roku 1781. Poddaní již nemuseli svou vrchnost žádat o povolení ke stěhování, mohli svobodně odcházet mimo hranice panství za prací, dávat své děti učit řemeslu anebo studovat. Poddanství však po celá staletí nespočívalo jenom v osobní podřízenosti poddaného vrchnosti, ale i ve vlastnictví půdy šlechtici, kteří ji dávali poddaným do užívání. Ti pak za to museli pro šlechtice pracovat a odvádět poddanské dávky. Tohoto vztahu se patent o zrušení nevolnictví nijak nedotýkal. V roce 1789 přikázal Josef II. **robotu** zcela zrušit, ale po jeho smrti v roce 1790 za jeho nástupce Leopolda II. pozbyla celá robotní reforma platnosti.

V roce **1866** byl Kokonín dočasně obsazen pruskými vojsky. Dne 24. června přijeli nejdříve zelení husaři, po nich odpoledne několik tisíc pěšáků, kteří se zde utábořili. V každém domě se ubytovalo dvacet až padesát mužů. Následovaly dvě eskadrony hulánů. O tři dny později od táhli nepřátelští vojáci směrem na západ a přes Dalešický kopec převezli více než sto děl³³.

Rakousko-pruská válka byla válečným konfliktem mezi Rakouským císařstvím a Pruským královstvím o převahu v Německém spolku. Dne 3. července 1866 v 7 hodin ráno došlo nedaleko Hradce Králové k rozhodující bitvě, v níž se střetlo více než 400.000 mužů. Výsledek bitvy byl strašlivý: Prusové ztratili 9.172 mrtvých, raněných, pohřešovaných a zajatých mužů, Rakušané a Sasové celkem 44.313 mužů.

Mimořádnou událostí během dlouholetého působení Johanna Kittla ve funkci starosty bylo, když císař František Josef I. projel ve svém kočáře s doprovodem Kokonínem na nádraží v Rychnově. Předtím po návštěvě výstavy českých Němců v Liberci zavítal císař **František Josef I.** 24. června 1906 na několik hodin do Jablonce n.N. Zlatým bodem programu byl hold „jabloneckému průmyslu“, který se odehrával se na Starém trhu (Alter Markt), dnešním Mírovém náměstí. Průmysl, který byl určující charakteristikou Jablonce, byl císaři prezentován v podobě velkolepého živého obrazu. Před mohutnou dekorací stálo množství lidí v historizujících kostýmech. Představovali hlavní odvětví jablonecké výroby a jejich vývojové stupně od počátku po současnost. Dekorace zabírala celou horní část náměstí.

Císař František Josef I. se narodil 18. srpna 1830 na zámku Schönbrunn ve Vídni a zemřel 21. listopadu 1916 tamtéž. Na trůn nastoupil 2. prosince 1848 v osmnácti letech, potom co se císař Ferdinand I. vzdal vlády. Byl **68 let** císařem rakouským, králem českým, uherským, lombardským, benátským, dalmatským, chorvatským a slavonským³⁴.

³³ Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz“ 1895 str. 531

³⁴ Internet : Wikipedie

Po roce 1910 se napětí v celé Evropě stupňovalo a když 28. června 1914 spáchali srbští nacionalisté úspěšný atentát na Františka Ferdinanda d'Éste, plánovaného následníka Františka Josefa I., vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku 28. července 1914 válku. Tím začala **I. světová válka**, do které se zapojila téměř celá Evropa.

Výsledkem války byl i **vznik samostatné československé republiky 28. října 1918**. Představitelé německého obyvatelstva v pohraničí se snažili využít deklarovaného hesla o právu národů na sebeurčení a koncem října 1918 se pokusili vytvořit na území Čech a Moravy čtyři samostatné územní celky (moravské Sudetenland a Deutschsüdmähren, Böhmerwaldgau v jižních Čechách a v severních Čechách nejvýznamnější **Deutschböhmen**), které se měly stát součástí vznikající Rakouské republiky. Tyto snahy byly znemožněny rázným postupem československých úřadů. Např. Jablonec nad Nisou obsadilo o půl čtvrté ráno v noci z **10. na 11. prosinec 1918** asi tři sta československých vojáků. Už odpoledne ve čtyři hodiny byla podepsána dohoda mezi zástupci města a veliteli československých ozbrojených sil. Dohodnut byl především klíč poměrného zastoupení v městských zastupitelských orgánech mezi Němci a Čechy v poměru 7:4. Městská správa pak používala nadále německý jazyk a politický, hospodářský a kulturní život německých občanů nebyl nijak omezován, stejně jako vyučování na německých školách.

O dvacet let později se v souladu s mnichovskou dohodou stáhla československá armáda ze Sudet. V noci ze dne **7. na 8. října 1938** opustila Jablonec poslední jednotka československé branné moci. V 17.50 hod. vpochozovala dnešní Libereckou a Komenského ulicí do města německá jednotka z 52. pěšího pluku v Löbau.

Dne 5. června 1926 se vylily z břehů Školní potok a Mohelka a způsobily značné škody na domech 112, 134, 48, 49, 334, 187, 141, 100, 96, 97, 55, 250, 59, 65, 248 a v jejich okolí.

V ý z n a m n é o s o b n o s t i

Výjimečné zásluhy o obec měl její dlouholetý starosta **Johann Kittel** (1843-1937). Narodil se v Kokoníně v rodině obchodníka se sklem Franze Josefa Kittla. Po studiu na reálném gymnaziu v Liberci se vyučil v Kokoníně u svého strýčka a později i ve Vídni rytcem a zřídil si v Kokoníně ryteckou dílnu. V roce 1872 převzal kompoziční huť svého bratra. V letech 1883-1892 a 1895-1914 byl po dobu téměř třiceti let starostou. Během této doby došlo k vybudování většiny veřejných zařízení. Velmi intenzivně se věnoval vlastivědnému bádání a byl spoluzakladatelem regionálního spolku pro vlastivědu (Verein für Heimatkunde im Jeschken- und Isergebirge). Ještě ve svých jedenadevadesáti letech měl u příležitosti otevření obecního muzea dvouhodinovou přednášku o dějinách Kokonína a je autorem publikace „Kukan in früheren Zeiten von Altbürgermeister Johann Kittel“. Zemřel krátce před svými 94. narozeninami a byl pohřben za velké účasti nejen svých spoluobčanů.

Akademický malíř **Oskar Just** se narodil v Kokoníně v roce 1895. Po absolvování uměleckoprůmyslové školy v Jablonci navštěvoval Vysokou školu pro užité umění ve Vídni. Od roku 1930 se věnoval plně malování. Zvláště miloval Skandinávii a Island, kde vznikla většina jeho děl zobrazujících tamní krajinu. Kromě toho namaloval velký počet portrétů, zejména mladých lidí. Po svatbě se usadil v rakouském Schmiedleitenhofu, kde také 15.6.1964 zemřel.

Malíř **Franz Simm** vedl od roku 1883 obecní kroniku a kroniku dobrovolných hasičů, které se staly důležitým zdrojem informací pro vlastivědné badatele. Simm byl také jedním

z prvních fotografií v obci a díky jemu zůstal zachován vzhled Kokonína na přelomu 19. a 20. století³⁵.

Kokonínský rodák **Anton Simm** (1799-1873) byl nejznámějším rytcem skla v Jizerských horách. Sklo, které odebíral především z harrachovské sklárny v Novém Světě, dekoroval dokonale provedenými drobnými náboženskými i světskými figurálními výjevy, alegoriemi, vedutami či monogramy. Jeho rytiny patří mezi nejobdivovanější exponáty jabloneckého Muzea skla a bižuterie.

L i t e r a t u r a :

1. Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982
2. Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz an der Neisse“ 1895
3. Ferdinand Schmidt's Spezialadressbuch „Lieferanten-Verzeichnis“ 1930
4. Josef Meissner und Bruno Reckziegel : „Die Besiedlung des Bezirkes Gablonz a. N.“
5. Jana Scheybalová a Josef V. Scheybal : „Krajem skla a bižuterie“ 1998
6. František Marek : „Průmysl skla v letech 1953-1958“ ARS VITRARIA 1974
7. Jablonecký měsíčník – únor 2002 str. 14
8. Gisbert Jäkl a kol. : „Sto let městské hromadné dopravy na Jablonecku“ 1999
9. Kurt Wenzel : „Alle Personenautos im Orte Kukan in den dreissiger Jahren ...“ 1989

K O K O N Í N P O R O C E 1 9 4 5

Necelá desítka českých mužů převzala 8. května 1945 do svých rukou správu městyse Kokonína a odzbrojila přítomné Němce. O čtyři dny později dorazila první ozbrojená posila, byla zřízena četnická stanice o dvou mužích a čeští úředníci převzali poštovní úřad. Na rozdíl od mnoha jiných obcí jabloneckého okresu nedošlo v Kokoníně po převzetí moci k žádným

³⁵ Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982 str. 469

excesům (viz Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an de Neisse“). Jenom pozvolna přicházeli do obce noví obyvatelé. Jako jeden z prvních se vrátil řídící učitel Jaroslav Klaban a 21. června byla ve zdejší škole zahájena výuka za účasti šestnácti dětí. Během roku se počet žáků podstatně zvýšil a koncem školního roku 1945/1946 bylo vydáno 89 vysvědčení.

Po roce 1945 vyvíjely v obci činnost obecní plynárna, strojírna, továrna na výrobu radiových lamp, tři hutě na tažení skleněných tyčí, 75 pasířských firem a 44 firem vyrábějících drobné skleněné zboží¹,

První revoluční výbor tvořili Jan Matura, Karel Šafařík, Pavel Pavlíček, Karel Kalousek, Oldřich Samek, bratři Havránkové a Josef Cvrček, po rozšíření i Julius Karásek, Josef Heršálek, Jan Brož, Miroslav Janda a Hübner. Později vytvořená místní správní komise byla řízena předsedou Pavlem Pavlíčkem a náměstkem Juliem Karáskem, členy byli Ladislav Halama, Josef Halama, Josef Michal a Václav Veselý.

O b y v a t e l s t v o

K 14.11.1945 bylo v obci celkem 2 256 obyvatel, z toho 1 632 Němců a 624 Čechů. V souvislosti s odsunem Němců se počet obyvatel postupně snižoval. V roce 1948 žilo v 439 domech 1 365 Čechů a 373 Němců. O dva roky později poklesl počet obyvatel na 1 610 a v roce 1970 bydlelo v Kokoníně v 362 domech 1 675 obyvatel³⁶.

	1980	1991	2001 ³⁷
Domy celkem	402	437	465
trvale obydlené domy	372	397	429
neobydlené, sloužící k rekreaci	17	19	16
Byty celkem	661	627	730
trvale obydlené	611	575	644
z toho v rodinných domech	444	440	520
Obyvatel celkem	1 689	1 582	1 739
Ženy	852	808	890
ve věku do 14 let	397	295	281
ve věku nad 65 let (1980 a 1991 poproduktivní věk)	386	312	218
narození v obci	.	774	926
Ekonomicky aktivní celkem	930	892	943
vyjíždějící za prací	125	120	150
v zemědělství, lesnictví, rybolovu	122	142	24
v průmyslu a stavebnictví (1980 pouze průmysl)	507	472	476
ve službách	163	182	403
vyjíždějící žáci, studenti a učni	.	.	57
Hospodařící domácnosti	611	608	684

V roce **1980** připadalo z celkového počtu **372 trvale obydlených domů 331 na rodinné domky** (z toho 18 o obytné ploše přesahující 120 m²), **27 na bytové domy** a 14 na ostatní budovy. Dvacet čtyři bytových domů bylo spravovaných OKRESNÍM BYTOVÝM PODNIKEM Jablonec (Rychnovská 37, Rychnovská 80, Rychnovská 107, Rychnovská 117, Maršovická 123, Rychnovská 124, Rychnovská 172, Rychnovská 180, Rychnovská 219, Rychnovská 232, Rychnovská 243, Jižní 251, Rychnovská 268. Na Svahu 284, Na Svahu 294,

³⁶ V, Wowková :“Nástin dějin“ – Seznam archiválií 1983

³⁷ Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra ČR „Statistický lexikon obcí České republiky“ 2005 str. 628-629

Na Svahu 299, Rychnovská 313. Na Svahu 317, Dalešická 334, U Pískovny 349. Jasanová 354, Maršovická 370. Zvonková 407, Šeříková 446) a dva domy byly v majetku JZD (Dolní 271 a Rychnovská 462). Kromě toho vlastnilo JZD i dvanáct rodinných domků (Tyršova stezka 134 Schovaná 141, Na Svahu 162, Jasanová 238, Rychnovská 244, Tyršova stezka 331, Maršovická 464, Maršovická 465, Maršovická 466. Schovaná 467, Rychnovská 468, Rychnovská 469). **Sedmnáct domů** sloužilo k rekreaci (Maršovická 1, Jahodová 22, Přímá 26, Přímá 27. Přímá 28, Tyršova stezka 52, Krkonošská 72, Krkonošská 136, Maršovická 138, Krkonošská 139, Jahodová 142, Tyršova stezka 156, Jasanová 179, Přímá 195, U Pískovny 199. Na Svahu 333, U pískovny 455) a **14 domů nebylo obydleno** (např. Požární 18. Jahodová 25, Rychnovská 98, Schovaná 100, Schovaná 151, Tyršova stezka 168, Rychnovská 213, Rychnovská 345, Krkonošská 403. Lyžařská 458), z toho pět pro přestavbu a devět z jiných důvodů. Předmětem sčítání nebyly objekty Maršovická 306 (ústředí JZD Kokonín), Rychnovská 326 (kovovýroba JZD), Rychnovská 81 (provozovna k.p. BIŽUTERIE a „družina mládeže“), Maršovická 357 (provozovna k.p. ŽELEZNOBRODSKÉ SKLO), Krkonošská 353 (sklářská huť VÚSAB), Krkonošská 356 !bývalá sklářská huť Jana Sudka), Na Svahu 316 (provozovna VD MAJÁK), Na Svahu 473 (prodejna potravin), Rychnovská 368 (autoopravna SVAZARMU), Rychnovská 216 (základní devítiletá škola), Dělnická 327 (kulturní dům), Tyršova stezka 166 (moštárna) a Tyršova stezka 147 (demolice). Z celkového počtu **605 trvale obydlených bytů** bylo 198 postaveno do roku 1899 (32,7%), 167 v letech 1900-1919 (27,6%), 182 v letech 1920-1945 (30,1%) a **jen 58** v letech 1945-1980 (9,6%).

Po roce 1945 postavili první dům manželé Štrynclovi v Zelenohorské ulici (461). Za pětatřicet let do roku 1980 bylo v obci postaveno jen 25 domů. Rozmach bytové výstavby byl zaznamenán po začlenění Kokonína do Jablonce, zejména pak po roce 1989. Od té doby bylo postaveno **přes sto** nových rodinných domů. V majetku města Jablonec nad Nisou zůstaly jen budovy základní školy (Rychnovská 215 a 216), mateřská školka (Dolní 3969), pension pro seniory (Slunná 440), požární zbrojnice (Požární 400), kulturní dům (Dělnická 327) a pouze **dva obytné domy (Rychnovská 37 a Rychnovská 80)**. **Bytové domy Na Svahu 317 a Rychnovská 180 byly majetkem České republiky.**

E k o n o m i k a

Kokonín se vyznačoval již za Rakouska-Uherska velkým počtem středních a malých firem zabývajících se výrobou kovové bižuterie a drobného skleněného zboží. Postupná změna vlastnické struktury nejvýznamnějších firem je zřejmá z přehledu uvedeného na dalších stránkách. Po druhé světové válce došlo i přes odsun většiny německého obyvatelstva poměrně brzy k obnovení činnosti firem vyrábějících kovovou bižuterii nebo drobné skleněné zboží, které však byly po roce 1948 začleněny do kokonínského závodu n.p. **JABLONECKÁ BIŽUTERIE**, případně do dalších podniků bižuterního průmyslu, anebo zanikly. Organizační struktura n.p. Jablonecká bižuterie v roce 1956 je patrná z dále uvedeného přehledu ³⁸:

	Pracovníci celkem	z toho ženy
00 - Jablonec nad Nisou	433	203
01 - Jablonec nad Nisou	477	356
02 - Rádlo	369	195

³⁸ František Marek : „Průmysl skla v letech 1953-1958“ ARS VITRARIA 1974 str. 119

10 - Jablonec nad Nisou	372	197
11 - Jablonec nad Nisou	449	298
12 - Jablonec nad Nisou	268	170
13 - Jablonec nad Nisou	275	183
14 - Kokonín	310	216
15 - Mšeno	294	211
16 - Jablonec nad Nisou	334	225

Postupné zapojování soukromých firem do n.p. JABLONECKÁ BIŽUTERIE započalo v prostorách firmy Ernst Schöffel (294), kde byl národním správcem Jaroslav Kocour. Později byly kanceláře závodu umístěny ve firmě Anna Posselt (284) a nakonec ve firmě Franz Rössler (194). Provozovny kokonínského závodu byly bývalé firmy :

Firma	Adresa	národní správce	náplň provozovny
Ernst Schöffel	Na Svahu 294	Jaroslav Kocour	vedení
Anna Posselt	Na Svahu 284	Miroslav Janda	vedení, montáž
Franz Rössler	Maršovická 194	Jan Brož	vedení, montáž, sklad výlisků
Rudolf Posselt	Slunná 402	Jaroslav Rulc	pasírna
Oltokar Menzel	Rychnovská 81	František Florián	lisovna, automatické prsteny
Max Appelt	Na Svahu 317	Josef Stuchlík	lisovna
Edmund Horn	Jižní 298	Alois Louda	galvanizovna

Národním správcem firmy Wenzel Wenzel byl Zdeněk Štěpánek. Po rozhodnutí, že v této budově bude školka s jeslemi, se stal Zdeněk Štěpánek národním správcem firmy Josef Ulbrich. Strojní zařízení těchto firem bylo pak rovněž přestěhováno do objektů kokonínského závodu. Vedoucími závodu byli Josef Hübner, Miroslav Chaloupka, Josef Drobník a Jaroslav Ulrich. Po dokončení výstavby nového závodu n.p. BIŽUTERIE v roce 1965 byli pracovníci kokonínského závodu přemístěni do Jablonce³⁹. Majitelem domu čp. 402 se stal Výzkumný a vývojový závod dřevařský Praha. Dominantním podnikatelským subjektem se stalo Jednotné zemědělské družstvo Kokonín.

JZD Kokonín bylo založeno v roce 1950 současně s JZD Vrkoslavice, které bylo do JZD Kokonín začleněno od 1. ledna 1960⁴⁰. Předsedou přípravného výboru byl dělník P. Hubáček a místopředsedou zemědělec B. Zárybnický. Prvním předsedou byl zvolen J. Hujer a místopředsedou Procházka. Po přechodu na II. typ JZD se stali členy představenstva dělník P. Hubáček, zemědělec Zeman a zahradníci Moravec a Pala. Družstvo mělo 25 členů a obhospodařovalo 84 hektarů orné půdy. Do družstva s názvem „JZD 25. února“ vstoupili tři zemědělci s výměrou půdy do pěti ha, tři s výměrou od 5 do 10 ha a čtyři s výměrou od 10 do 15 ha⁴¹. Ke svodu dobytka do kravína v Kokoníně došlo 9. listopadu 1951. Poněkud jiné údaje jsou uvedeny v publikaci „JZD MÍR KOKONÍN – 40 let obětavé práce pro socialistické zemědělství“ :

Rok založení	O b e c	Počet členů	Výměra zemědělské půdy
1949	Kokonín	52	250 ha
1949	Vrkoslavice	52	48 ha
1949	Maršovice	46	128 ha

³⁹ Dle vzpomínek paní Boženy Šafaříkové

⁴⁰ PhDr. Miroslava Koblížková : „Cestou socialismu na jablonecké vesnici“ 1989 str. 98-100

⁴¹ PhDr. Miroslava Koblížková : „Cestou socialismu na jablonecké vesnici“ 1989 str. 56-57

1949	Rychnov	28	217 ha
1953	Rádlo	22	140 ha

Dne 8. února 1964 vzniklo sloučením JZD Maršovice a JZD Kokonín „JZD Mír Kokonín-Maršovice“ v čele s předsedou Vilémem Pěničkou a místopředsedou Miloslavem Hujerem. Na členské schůzi dne 13. února **1966** byl zvolen předsedou družstva **František Marek**. O deset let později, v roce 1976 byla do JZD začleněna hospodářství Rychnov, Pelíkovice a Rádlo ze zrušeného Státního statku Jablonec nad Nisou. Družstvo tak hospodařilo na katastru Kokonína, Vrkoslavíc, Maršovic, Dalešic, Rychnova, Pelíkovíc a Rádlá. Velmi dobré hospodářské výsledky družstva jsou zřejmé z dále uvedených údajů ⁴² :

	MJ	1976-80	1981-85	1986	1987	1988
Hrubá produkce RV	tis. Kčs	5 724	7 642	9 436	9 455	9 247
Hrubá produkce ŽV	tis. Kčs	10 710	15 923	17 933	17 715	18 746
Zemědělská produkce celkem	tis. Kčs	16 434	23 565	27 369	27 170	27 993
Výkony celkem	tis. Kčs	68 600	97 956	123 955	119 683	88 010
Náklady celkem	tis. Kčs	62 155	92 222	115 797	113 206	81 671
Z i s k e l k e m	tis. Kčs	6 455	5 734	8 158	6 477	6 339
Průměrná odměna	Kčs/m	2 668	2 913	3 007	3 068	3 290
Základní prostředky v PC	tis. Kčs	90 000	125 198	146 337	155 512	164 428

Výměra zemědělské půdy činila k 1-1-1989 **1554,83 ha**, z toho připadalo na ornou půdu 714 ha. Zbytek činily trvalé travní porosty – louky a pastviny. Výroba a hektarové výnosy hlavních plodin, zejména obilovin a brambor měly vzestupnou úroveň :

	1976-80	1981-85	1986	1987	1988
Výnosy obilovin v t/ha	2,55	2,75	4,63	4,08	3,74
Výroba obilovin v t	1 270	1 291	2 272	1 898	1 701
Výnosy brambor v t/ha	19,69	21,68	33,04	31,14	33,80
Výroba brambor v t	1 324	1 127	1 487	1 412	1 521
Výroba pícnin	20 221	25 940	21 518	25 345	25 511

Hlavním úkolem **střediska rostlinné výroby** bylo vyrobit dostatek krmiv pro živočišnou výrobu a splnit plánované dodávky obilovin a konzumních brambor. Postupně produkovalo středisko i krmnou řepu, kedlubnu, křížence krmné kapusty s kedlubnou, kukuřici v optimální sušině, kvalitní senáž z jetelotráv a také kvalitní seno. Součástí střediska bylo i zahradnictví zaměřené především na pěstování květin. Stavba „**Velkokapacitního skladu brambor**“ v Rychnově za 39 987 tis. Kčs byla zahájena v listopadu 1985 a byla dokončena v roce 1989.

Středisko **živočišné výroby** se specializovalo na výrobu mléka, produkci chovného a plemenného skotu a kooperační odchov telat. Výstavbu „**Specializovaného závodu pro chov telat**“ v Pulečném o rozpočtových nákladech **15 692 tis. Kčs** zahájil ve 3. čtvrtletí 1974 Státní statek Jablonec. Z plánovaného objemu prací na rok 1974 ve výši 4 mil. Kčs bylo splněno vinou dodavatele stavebních prací – Zemědělského stavebního sdružení Liberec jen 637 tis. Kčs, V souvislosti se změnou koncepce ustájení nebyl splněn ani plánovaný objem prací na rok 1975 a to o 2 473 tis. Kčs- Po převzetí stavby JZD Kokonín se situace změnila a stavba byla uvedena do provozu koncem roku 1976, tj. před plánovaným termínem dokončení v dubnu 1977. Ve velkokapacitním teletníku pro 1 450 kusů se odchovávala nejen telata

⁴² František Marek : „JZD MÍR KOKONÍN – 40 let obětavé práce pro socialistické zemědělství“ 1989

kokonínského družstva, ale i JZD Lučany a JZD Družba Jenišovice s velmi dobrými výsledky. Potřeba veterinární péče byla minimální, úhyn telat nízký a denní přírůstky na váze vysoké. V říjnu 1979 byla zahájena stavba „**Velkokapacitního kravína**“ v Pulečném pro 720 dojníc. Stavba za 21 843 tis. Kčs byla dokončena v lednu 1983. Výstavbou kravína pro 200 dojníc na Rádle za 10 mil. Kčs v letech 1988-1991 bylo dokončeno nahrazení starých nevyhovujících kravínů novými moderními. To se projevilo zejména v podstatném zvýšení dojivosti :

	1976	1980	1986	1987	1988
skot celkem	1 520	2 363	2 174	2 157	2 210
z toho : krávy	644	647	740	730	714
průměrná roční dojivost v litrech	3 385	3 638	3 657	3 763	4 048
průměrná denní dojivost v litrech	8,98	10,04	10,02	10,31	11,06
z toho : VKK Pulečný	-	-	9,17	9,40	10,93

Na růstu zemědělské výroby se významně podílely mechanizace a uplatňování vědeckotechnického rozvoje. Pořizovací cena strojů pro zemědělskou výrobu přesahovala 43 milionů Kčs a o jejich opravy a údržbu se staralo 20 pracovníků. Nezanedbatelný byl přínos strojů a zařízení vyrobených přímo v družstvu, např. drtičů hnojiv, míchadel tekuté kejdy, přečerpávajících zařízení na kejdu, kypřičů půdy, stohovacích zařízení, rozrovnávačů senáže, cisteren na mísení melasy a motorového Rogalla s postřikovým zařízením.

V roce 1966 vzniklo středisko výstavby a údržby budov. Dvanáct zedníků, komínářů, malířů a natěračů se zabývalo poskytováním služeb i pro cizí. Vzhledem k neustále rostoucí potřebě údržby, oprav, rekonstrukcí i investic se počet pracovníků zvýšil až na sedmdesát techniků a řemeslníků všech profesí hlavní a pomocné stavební výroby. Rozhodujícím střediskem přidružené výroby byla tzv. „**kovárna**“, která zahájila svou činnost v roce 1954. Do 31.12.1988 bylo v kovárně vyrobeno 21 277 zásobníků všech typů (na obilí a na volně ložené směsi), 28 119 rámců nákladních automobilů vyráběných od roku 1982 v kooperaci pro n.p. LIAZ Jablonec a mnoho dalších výrobků (stavebnicové baterie, KUKA vozy přestavěné na přepravníky krmných směsí s plněním do zásobníků vzduchem, věžové seníky, věžové sklady na vápenec, sklady a mixéry kapalných hnojiv). Po roce 1990 došlo u ZD Kokonín stejně jako u ostatních družstev jabloneckého okresu k podstatnému zhoršení hospodářského výsledku :

	dotace	k	výsledku	dotace	k	tržbám	zisk +	výsledek	ztráta -
v tis. Kčs	1990	1991	rozdíl	1990	1991	rozdíl	1990	1991	rozdíl
Jenišovice	94	2 543	2 449	4 490	0	-4 490	8 530	-5 957	-14 487
Kokonín	933	9 159	8 226	10 505	0	-10 505	10 134	-7 279	-17 413
Lučany	151	4 791	4 640	14 293	0	-14 293	15 440	-17 829	-33 269
Zásada	1 809	6 375	4 566	8 695	0	-8 695	5 212	-4 356	-9 568
Zlatá Olešnice	1 853	7 397	5 544	10 864	0	-10 864	3 160	-14 120	-17 280
Železný Brod	904	3 101	2 197	10 056	0	-10 056	12 005	-18 856	-30 861
ZD celkem	5 744	33 366	27 622	58 903	0	-58 903	54 481	-68 397	122 878

Na činnost ZD Kokonín navázala od 12. května 2000 akciová společnost KOKONÍNSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ se sídlem nejdříve v Novém Bydžově a od 9. října 2000 v Pulečném č. 166- Předsedou představenstva byli zvoleni Zdeňka Hniličková (2000-2004), Miroslav kyzyvát (2004-2005) a od rok 2005 Václav Rakouš. Základní kapitál akciové společnosti činil 80 845 tis. Kč.

Přidružená výroba ZD Kokonín se transformovala ve společnost s ručením omezeným **INTERNATIONAL METAL PLAST**. Společnost byla založena dnem zápisu do obchodního rejstříku 25. listopadu 1992. Společníky byly :

Název společníka	Výše vkladu
Zemědělské družstvo Kokonín se sídlem v Jablonci n.N., Kokonín 306	6 000 tis. Kč
Industrie Thermoformage et Mecano – soudure de la Craye, 25 110 Autechoux	6 500 tis. Kč
Základní jmění společnosti	12 500 tis. Kč

Podíl francouzského společníka se postupně zvýšil na 9 500 tis. Kč (76%) a dalšími společníky se stali Ing. Libor Vaculík (8%), ing. Václav Šíkola (8%) a ing. Jiří Šturma (8%), kteří byli jednateli společnosti. Po odchodu ing. Václava Šíkoly do důchodu zůstali jednateli ing. Vaculík a ing. Šturma.

Předmětem činnosti byly : vývoj, výroba a obchodní činnost v oblasti obalových systémů a jiné průmyslové činnosti na tváření kovů a plastů. Tři rozsáhlé výrobní haly byly vyčleněny pro strojírenskou výrobu, jedna pro vakuové tváření plastů. Více než 90% produkce bylo určeno na vývoz, zejména do Francie, Německa, Holandska, Belgie, Velké Británie, Rakouska a Švýcarska. Počet pracovníků se postupně zvýšil ze sedmdesáti na sto šedesát :

v tis. Kč	1995	1996	1997	1998
Tržby za prodej zboží a výkony	126 871	102 569	142 923	230 690
Hospodářský výsledek před zdaněním	1 405	1 557	1 890	2 034
AKTIVA CELKEM	33 505	26 827	43 589	35 706
Budovy, haly a stavby	5 341	5 095	4 825	4 555
R e z e r v y	1 550	2 650	3 789	2 828
Krátkodobé závazky	8 289	3 810	8 589	15 097
Bankovní úvěry a výpomoci	8 453	4 894	14 516	0

Počínaje rokem 1998 došlo k výraznému zvýšení tržeb za prodej zboží a výkonů, které bylo částečně ovlivněno i změnou materiálové náročnosti. **V porovnání s rokem 1995 se objem tržeb zvýšil do roku 2005 na více než čtyřnásobek :**

v tis.Kč	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tržby za zboží	223 748	352 013	439 085	433 347	480 691	634 558	580 129

Areál vedení družstva v Kokoníně (Maršovická 306) získala společnost s ručením omezeným **TEMPO-CAR**, zabývající se silniční motorovou dopravou, opravami motorových vozidel, vnitrostátním i mezinárodním zasilatelstvím, koupí zboží za účelem jeho dalšího prodeje. Silniční motorovou dopravu zajišťovalo až 35 souprav nákladních automobilů s návěsy. Jednateli společnosti, která byla zapsána do obchodního rejstříku 25. července 1994, byli Miloš Strnad a Jaroslav Sobotík. Základní kapitál společnosti činil jen 100 000 Kč. Na základním kapitálu se stejnými díly podíleli **Miloš Strnad**, Nelly Strnadová, Jaroslav Sobotík

a Ivo Jareš. Společnost byla zrušena ke dni 1. prosince 2001 na základě rozhodnutí valné hromady konané 29.11.2001. Likvidátorem společnosti byl jmenován ing. Václav Doležal.

Dalším majitelem areálu družstva se v roce 2007 stala společnost s ručením omezeným **FREDONIA** se sídlem v Praze 1. Jejím stoprocentním vlastníkem byla akciová společnost

BEST CREDIT, která uhradila základní kapitál ve výši 200 tis. Kč. Předmětem podnikání byly velkoobchod a maloobchod se smíšeným zbožím, zprostředkování obchodu a služeb, hostinská činnost, ubytovací služby, realitní činnost, pronájem a půjčování věcí movitých. Společnost nabízela v Kokoníně k pronájmu odstavné plochy (plochu 1000 m² pro osm kamionů s možností parkování a tankování), plochy pro sběru surovin včetně zázemí vhodného i na vrakoviště, výrobní a skladové prostory (514 m²), zámečnickou dílnu (170 m²), dílnu na výrobu auto plachet (130 m²), garáže a sklady, byty (1+kk a 3+1), ubytovnu se zařízenou restaurací (145 m²), zastřešený autobazar, nadzemní nádrže s kapacitou 20 000 litrů motorové nafty a čerpací stanici včetně zařízení. V roce 2007 zde začala působit společnost s ručením omezeným **NOVAKO**, která se zabývala koupí zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodejem v rámci živností volných, opravami motorových vozidel a opravami ostatních dopravních prostředků. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku 12. prosince 1994 .a jejími společníky byli ing. Jiří Novák (s vkladem 950 tis. Kč) a ing. Stanislav Jindra (s vkladem 50 tis. Kč). V prosinci 2007 byl v „Jabloneckém měsíčníku“ uveřejněn inzerát nabízející celý areál za **41 496 tis. Kč**.

Do **zahradnictví JZD** v Kokoníně nastoupili v roce 1958 manželé Ladislav a Květoslava **Jelínkovi**. Po krátké době se manželům Jelínkovým podařilo docílit zisku, který pak byl v plné výši využit na rozšiřování obhospodařované plochy a zlepšení technického vybavení. Postupně začali v zahradnictví pracovat i další rodinní příslušníci. V roce 1992 převzali osmačtyřicetiletý syn Květoslav s manželkou Alenou zahradnictví o rozloze dvou hektarů do ekonomického pronájmu. Ještě ve stejném roce koupili přilehlý objekt, dva skleníky a výrobní, ve které byla vazárna, malá kancelář a sociální zařízení. O rok později se stalo vlastníkem celého zahradnictví včetně strojního vybavení a kotelny sdružení fyzických osob - Květoslava Jelínka, Aleny Jelínkové, Marcely Jelínkové, Jarmily Jelínkové a Hany Prokopové, rozené Jelínkové⁴³.

Dne 1. června 1981 byly uvedeny do provozu **velkoobchodní sklady potravin** jabloneckého závodu POTRAVINY. Sklady o hrubé skladovací ploše 7 400 m², kde bylo možno uskladnit zboží za 400 mil. Kčs, postavily za 37 milionů Kčs POZEMNÍ STAVBY Liberec.(NJ 3.6.1981). Po roce 1989 byly velkoobchodní sklady pronajaty holandské firmě AHOLD. Vzhledem k tomu, že se představy AHOLDU o získání většího počtu maloobchodních prodejen ve zdejší regionu neuskutečnily, došlo k ukončení nájemní smlouvy. Po krátkém působení diskontní velkoprodejny liberecké firmy Hartl a Jílek byly velkoobchodní sklady opuštěny až do roku 1999, kdy se jejich majitelem stala společnost s ručením omezeným **CIKAUTXO CZ**, zabývající se především výrobou pryžových dílců z bílé a černé gumy pro automobilový průmysl (Volkswagen, Škoda, Seat, Audi, TPCA, Peugeot, Citroen, TRW) i pro podniky vyrábějící elektrospotřebiče (Elektrolux, Miele, Fagor) injektáží na vstříkovacích lisech. Výroba byla zahájena 2. ledna 2000, koncem roku 2002 byly instalovány dvě extruzní linky a o rok později byla zahájena výroba pryžových hadic protlačováním. V roce 2008 bylo v Kokoníně v provozu 21 vstříkovacích lisů, dvě extruzní linky a pět autokláv. Předmětem podnikání byly i pronájem nebytových prostor a koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej. Základní kapitál společnosti činil 100 000 Kč a jejich stoprocentním vlastníkem byla

španělská společnost CIKAUTXO, S.Coop., Ltda Berriatúa (Biskajsko), která patřila do sdružení družstev Mondragon.

Bývalá brusírna **Franze Ulbricha** se po znárodnění stala součástí OPMPS JAVOZ Jablonec, který se zde zabýval kovovýrobou a opravami strojů. Po roce 1989 se majitelem objektu stala

⁴³ Jaroslav Sedlák : „Galerie podnikatelů Jablonec nad Nisou a okolí“ 1997 str. 224

akciová společnost **TERMOTRON** se sídlem v Jablonci n.N.-Kokoníně, Tyršova stezka 248. Společnost se základním jměním 1 milion Kč se věnovala vývoji a výrobě zařízení pro strojírenskou a tepelnou techniku, stavbě strojů s mechanickým pohonem, kovoobráběčstvím a zámečnictvím. Do obchodního rejstříku byla zapsána 24. října 1990. **V roce 2010 byl objekt nabízen k prodeji za 3 miliony Kč.**

Dvaapadesátiletý **PhDr. Luboš Procházka** se rozhodl pro soukromé podnikání již v roce 1990. K urychlení jeho rozhodnutí přispěla náhoda. Jeden známý se mu zmínil, že je nedostatek žárovkových objímek. Na to Luboš Procházka zareagoval odvážným tvrzením, že je do tří týdnů bude schopen dodávat. Nejdříve si pronajal od Železnobrodského skla prázdný objekt v Hutí, nakoupil potřebné stroje a začal počátkem roku 1991 plnit svůj závazek. Ve stejném roce během tří měsíců postavil nový objekt v Kokoníně, kde jeho firma LUHA, zapsaná do obchodního rejstříku 22. ledna 1991, zahájila nejprve výrobu komponentů lisovaných z bakelitu a příslušných kovových dílů pro k.p. ELEKTRO-PRAGA, později i výrobu keramických a polokeramických žárovkových objímek. Téměř šedesát procent celkové produkce se vyváželo do Polska, Slovinska a na Slovensko. Na základním kapitálu ve výši 100 000 Kč se podíleli PhDr. Luboš Procházka 40%, Luboš Procházka 35% a Vlasta Procházková 25%. Výrobním programem firmy „Dr. PROCHÁZKA“ se stala výroba levných rakví s roční kapacitou dva tisíce kusů. Obě firmy, LUHA i Dr. PROCHÁZKA, zaměstnávaly více než dvacet lidí⁴⁴.

Koníčkem **Jaroslava Laurina** byla od dětství chemie. Absolvent chemické průmyslovky založil v roce 1991 firmu a s pomocí úvěru začal podnikat v budově bývalého Agrostavu. Již v minulosti se zabýval problematikou nátěrových hmot se speciální protikorozií ochranou. Náklady na jejich výzkum a vývoj byly značně vysoké a proto se rozhodl přednostně zaměřit na výrobky spotřební chemie. Prvními výrobky jeho firmy se staly prací prášky, ale trh byl už nasycen a nastaly problémy s odbytem. Ve snaze získat další kapitál proto založil v roce 1994 akciovou společnost a v roce 1996 mu Regionální podnikatelský fond Ostrava poskytl prostředky na zakoupení objektu bývalé mlékárny (později provozovny OPMPs JAVOZ) v Pulečném. Objekt v Kokoníně (Jahodová 4218) pak odkoupila společnost **TEJAS**, která se zabývala zahraničním obchodem s vojenským materiálem, výrobou detekčních přístrojů a jiné speciální techniky, výrobků ze skla, bižuterie, extrémně hořlavých, vysoce toxických, karcinogenních, mutagenních, žíravých, dráždivých, senzibilujících chemických látek a přípravků škodlivých zdraví a nebezpečných pro životní prostředí. Jednatel a jediným vlastníkem společnosti se základním kapitálem 100 000 Kč byl ing. Michael Veřtát. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku 12. listopadu 1993.

Nedaleko v Letní ulici (4933/20) postavila nový výrobní objekt společnost **INOX TECHNOLOGY**, zapsaná do obchodního rejstříku 8.12.2008. Předmětem podnikání byly výroba strojů a zařízení, kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kreslířské práce. Jediným jednatelem společnosti se základním kapitálem 200 000 Kč, která zaměstnávala 13 pracovníků, byl ing. Miloslav Nýdrle.

Výrobou výrobků z plastických hmot se zabývala společnost s ručením omezeným **BABY NOVA** v nově postaveném objektu v Rychnovské ulici. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku 9. března 1992. Na základním kapitálu 100 000 Kč se podíleli stejným dílem Chrisula Doležalová a Luciano Gherardi.

Po více než padesáti letech došlo opět k účelnému využívání jedné z dominant Kokonína – bývalé kompoziční hutě **Jana Sudka** (Krkonošská 356). Předmětem podnikání společnosti

⁴⁴ Jaroslav Sedlák : „Galerie podnikatelů Jablonec nad Nisou a okolí“ str. 152-153

s ručením omezeným FATYNA, která rozšířila původní objekt o přístavbu, byla velkoobchodní činnost. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku 25. února 2004. Na základním kapitálu 200.000 Kč se podílely stejným dílem dva společníci – Jaroslav Tyl a ing. David Schmidt..

Z přehledu nejvýznamnějších podnikatelských subjektů, je zřejmé, že již není pravdou to, co je uvedeno v knize Gerharta Stütze a Karla Zenkera „Gablonz an der Neisse“, že Kokonín se stal jen noclehárnou bez podnikatelského zázemí. Je ale pravdou, že Kokonín jako významné středisko výroby jablonecké bižuterie, patří nenávratně minulosti. Výrobě jablonecké bižuterie, případně drobných skleněných výrobků, se věnovalo jen několik, většinou rodinných firem : ATELIER M – Libuše Hovorková (Slunná 471 – malované sklo, reklamní a dárkové předměty), CREATIONS HD (Šeříková 436 – skleněná bižuterie), DEVON PM – ing. Hana Vrbová a ing. Jan Vrba (Školní 4484 – litá a pájená bižuterie, přírodní kameny a jejich zpracování, kovodíly, odznaky, reklamní a dárkové předměty, šperky, medaile, sklářský software, sklářské stroje), Martin Chlum (Tyršova stezka 4297 – pískované sklo, lepené figurky, litá bižuterie, kovodíly, reklamní předměty), JSB – Jitka Srnová (Jasanová 4713 – pájená, černá a skleněná bižuterie), K+K GLASS - Jiří Krupička (Letní 251 – vánoční ozdoby, foukané, malované, technické a laboratorní sklo, reklamní a dárkové předměty), Luboš Krouský (Rychnovská 132- vinuté perle), Manfred Lindner (Jahodová 212 – přírodní kameny, šperky), LUHA, spol. s r.o. (Tyršova stezka 200 – laboratorní a technické sklo, kovodíly, lustry), Alena Šafaříková – Šafaříkovi (Šeříková 444 – pájená bižuterie), Rudolf Peteráč (Jahodová 359 – přírodní kameny), PhDr. Luboš Procházka (Tyršova stezka 448 – lustry, technické sklo) a VYSU – KRATINA (Na Svahu 325 – skleněná bižuterie, voskové perle)⁴⁵. Výjimkou byly firmy Ing. Miloslav Holman (Krkonošská 353 – skleněná bižuterie, broušené a mačkané kameny, mačkané a broušené perle, ohňovky, tyčovina, povrchové úpravy, bižuterní polotovary) a s.r.o. ŠIKOLA GLASS (Maršovická 181 – mačkané sklo, mačkané a broušené perle, ohňovky). Obě firmy však ukončily svou činnost a areál bývalé sklářské hutí VÚSAB vlastněný ing. Hulmanem viditelně chátral. Výrobou upomínkových a drobných předmětů se zabývala i firma JK JUNIOR, zapsaná do obchodního rejstříku 19. října 1993. Společnost s ručením omezeným se základním jměním 100.000 Kč a se sídlem ve Školní ulici 119 vlastnil Josef Lejsek.

Historická expozice „KORÁLEK“ u domu č. 438 vznikla rekonstrukcí mačkárnny, kterou provedl Liboš Štrýncl. V expozici si turisté mohli vyzkoušet ruční výrobu mačkaných perel.

Budovu v Jasanové ulici 354 zrekonstruovala společnost RENKA STYL, zaměřená na textilní výrobu. Základní kapitál ve výši 100.000 Kč splatil v plné výši 19. června 2000 jediný vlastník Martin Pichl.

Po roce 1989 se výrazně zvýšil počet řemeslníků a obchodníků. V rámci malých aukcí byly vydraženy dva obchody s potravinářským zbožím a jedna restaurace. **Prodejnu potravin, masa a uzenin** v ulici \na Svahu 473 vydražil 18.7.1992 za 711 tis. Kčs Stanislav Horejš. Tato prodejna byla nabídnuta ve třech aukcích 29.2.92, 11.4.92 a 30.5.92 za vyvolávací cenu 3 017 tis. Kčs. Nikdo však neměl o prodejnu za tak vysokou cenu zájem, neboť tržby za rok 1990 činily jen 3 347 tis. Kčs. Pronájem prodejny potravin v budově Rychnovská 172 vydražil 26.10.1991 za půl milionu korun Alois Burda, ačkoliv vyvolávací cena byla pouhých 19 tis. Kčs. Jelikož ale dražební částku neuhradil, došlo 19.1.1992 k opakované dražbě. V ní byl nejúspěšnější ing. Ivan Šnajdr, který za pronájem uhradil 200 tis. Kčs. Později získal prodejnu nejdříve do pronájmu bývalý vedoucí prodejny JEDNOTA **Petr Hynek**, který se

⁴⁵ Katalogy sklářských a bižuterních firem regionu Jablonec nad Nisou

pak stal i majitelem celého domu. Novým majitelem restaurace „**Na vyhybce**“ se stal 14.7.1991 za 210 tis. Kčs Miroslav Cakl. Objekt byl ve špatném stavu, dále chátral až byl provoz restaurace byl ukončen a objekt nabízen k prodeji za dva miliony korun. Nadále zde působila prodejna masa a uzenin.

Na přelomu tisíciletí působily v Kokoníně mimo jiného

- restaurace „Sokolovna“ (Milan Fukal, Tyršova stezka 50)
- restaurace „U Péci“ (Petr Srna, Rychnovská 109)
- restaurace „Na vyhybce“ (Miroslav Cakl, Rychnovská 220)
- prodejna potravin (Petr Hynek, Rychnovská 172)
- prodejna potravin (Tomáš Svoboda, Na Svahu 473)
- večerka (Vietnamci, Maršovická 194)
- prodejna ovoce a zeleniny (Eva Kubištová, Rychnovská 226)
- prodejna masa a uzenin (Jaroslava Karbanová, Rychnovská 220)
- cukrárna „FLORA“ (Roman a Světlana Lancovi, Rychnovská 430)
- „Smetánková cukrárna“ (Pavla Smetánková, Maršovická 123)
- prodejna elektro (Tomáš Novák, Rychnovská 243)
- prodejna levného textilu (Margita Červeňáková, Maršovická 194)
- prodejna krmiv pro domácí a hospodářská zvířata (Renata Kubíková, Jižní 4148)
- lékárna (PharmDr. Jaroslav Kořínek, Zelenohorská 266)
- truhlářství „OVANGOL“ (Pavel Pinter, Jahodová 484)
- truhlářství (Petr Pietschmann, Šeříková 4669)
- truhlářství (Leon Řehálek, Na Svahu 314)
- truhlářství, podlahářství, tesařství (Lukáš Vaňátko, U Mohelky 5031)
- tesařství, pokrývačství, klempířství (Marek Vokáč, Tyršova stezka 303)
- tesařství a pokrývačství (Roman Polák, Na Svahu 386)
- tesařství a zednictví (Jindřich Uhlíř, Písečná 4013)
- voda, topení, plyn (Bobota a syn, Rychnovská 4164)
- instalace a opravy hromosvodů (Miroslav Šmucr, Písečná 4013)
- autoservis (Pavel Pospíšil, Rychnovská 368)
- autoservis DM 2000 (Evžen Dvořák a Libor Mechír, Turistická 421)
- autoservis MOKOŠÍN (Radek Mokošín, Letní 22)
- odtahová služba (Josef Vaňátko, Tyršova stezka 4140)
- zámečnictví (Josef a Radek Jirsákovi, Jižní 298)
- čistírna peří (Ingrid Uzlová, Dolní 4235)
- kadeřnictví „Modrý salon“ (Iva Kudelová-Krupičková, Jižní 251)
- kadeřnictví (Šárka Machačková, Rovná 149)
- kadeřnictví JANINA (Jana Pelantová, Rychnovská 79)

Ubytovací služby poskytovala především dvě zařízení : **LG DINEX** na Maršovické ulici 194 (šest pokojů s třemi lůžky a šest pokojů s dvěma lůžky, tj. celkem třicet lůžek) a **FREDONIA** (osmnáct dvoulůžkových pokojů s celkovou kapacitou třicet šest lůžek). V areálu bývalého **JZD** bylo údajně dle vyjádření zástupce Městského úřadu na veřejné schůzi ubytováno kolem **sta Romů**. Vzhledem k tomu, že dlužili nezanedbatelné částky na nájemném a navíc značně zdevastovali vybavení ubytovny, byla ubytovna relativně brzy uzavřena. Kromě toho si řada občanů vylepšovala rodinný rozpočet ubytováním cizinců – zejména ukrajinských a slovenských dělníků.

V letech 1945-1952 poskytovala místním občanům a podnikatelům své služby pobočka JABLONECKÉ ZÁLOŽNY (Rychnovská 219), která navázala na činnost kokonínského „Spar- und Vorschussverein“ založeného v roce 1907. Po roce 1989 zprostředkovávala kromě běžných služeb místní pobočka České pošty i služby Poštovní spořitelny.

V rámci privatizace zdravotnictví bylo „Obvodní zdravotní středisko“ (Jižní 222) prodáno veřejné obchodní společnosti **OMNIS** založené 17. listopadu 1994 ošetřujícími lékařkami MUDr. Annou Novotnou (praktickou lékařkou), MUDr. Janou Laštovkovou (dětskou lékařkou) a MUDr. Hanou Mokrou (zubní lékařkou). MUDr. Balyharová, která převzala ordinaci dětské lékařky, se přestěhovala v roce 2014 do domu č. v Rychnovské ulici. Po roce 1989 si otevřela v Rovné ulici 310 ordinaci zubní lékařka MUDr. Alena Mlejnková. V domě na Rychnovské ulici (409), kde měli své ordinace MUDr. Thöma, MUDr. Köhler a MUDr. Žák, začala po více než padesáti letech v roce 2008 ordinovat MUDr. Iveta Vondrušková, specializovaná na alergologii a klinickou imunologii.

Komunikace a doprava

Slavnostní zahájení provozu tramvajové dopravy na trati Jablonec - Rychnov bylo zahájeno již **7. února 1900**. Při průjezdu tramvají Kokonínem došlo k několika nehodám. V padesátých letech vykolejila tramvaj dvakrát na Rychnovské ulici po výjezdu z „kokonínské podkovy“ v levotočivé zatáčce u bývalého pohřebního ústavu a později autoopravny (čp. 368). V prvním případě narazila tramvaj čelně na třešeň a v druhém se převrátila na počátku Dolní ulice. Od té doby byli řidiči povinni z bezpečnostních důvodů zastavit před domem čp. 283. Nepřiměřená rychlost byla důvodem nehody, ke které došlo 12. října 1956 na Pyramidě. Při této nehodě se oba vozy převrátily, jeden cestující zahynul a řada dalších byla vážně zraněna, mezi nimi i žáci, kteří jeli na bramborovou brigádu ⁴⁶. K ukončení provozu tramvajové dopravy mezi Janovem a Rychnovem došlo **31. března 1965**. Tramvaje byly nahrazeny autobusy.

Autobusové spojení se středem Jablonce bylo velmi dobré a cesta od IMP do centra netrvala více než patnáct minut, přičemž autobusy na lince č. 101 jezdily od 6.00 do 22.00 hod. v půlhodinových intervalech.

Ještě po roce 1945 byla hlavní dopravní tepna, silnice z Rychnova do Jablonce nad Nisou, prašná. Později byl její povrch pokrytý ne příliš kvalitním asfaltem. Proto docházelo brzy k jeho poškození, což se řešilo položením další vrstvy, nikoliv opravou poškozených míst.

V dubnu 2007 byla společností STRABAG zahájena stavba „**Okružní křižovatky**“ za 24 291 tsi. Kč. Křižovatka byla dokončena v listopadu 2007.

Součástí infrastruktury byla i **kanalizace**, která však po roce 2000 neodpovídala tehdejšími normám. Severočeské vodárny a kanalizace se proto rozhodly v letech 2009-2010 rekonstruovat a rozšířit splaškovou kanalizaci a postavit **čističku odpadních vod nákladem vyšším než sto milionu korun**. Nová kanalizace měla být vybudována pro ulice Letní, Kaštanovou, Maršovickou, Jasanovou, Na Svahu, Dalešickou a Schovanou.

Školství

⁴⁶ Gisber Jákl : „Stolethromadné dopravy na Jablonecku“ 1999 str. 44

Česká škola byla v Kokoníně zřízena až podle zákona ze dne 5. dubna 1919 Sb. po návštěvě zemského inspektora Müllera. Důvěrníky českých rodičů byli zvoleni Stanislav Fabián (čp. 337) a František Cvrček (čp. 5). Byly vyhlédnuty objekty, v nichž by mohla česká škola působit :

1. Dům v Kokoníně čp. 283 – majitel Adolf Kittel
2. Dům v Kokoníně čp. 242 – majitel Walter Horn
3. Dům v Kokoníně čp. 225 – majitel Ferdinand Hübner
4. Dům v Kokoníně čp. 327 – majitel Hübner

Další možností bylo uvolnění jedné učebny v německé škole. Jednání českých důvěrníků se zástupci obce však bylo bezvýsledné. Čeští rodiče se proto rozhodli, že nebudou své děti posílat do německé školy a vyučování v českém jazyce bylo zahájeno v sále hostince Karla Štekra. Ale již 4. října 1919 po zásahu okresní politické správy v Jablonci zakoupila obec dům čp. 327. Pravidelné vyučování bylo zahájeno 13. října 1919. Prvním správcem školy byl jmenován Karel J. Hladík. Ten odcestoval 26. května 1920 do Prahy a už se do Kokonína nevrátil. Příčinou byly údajně jeho tísnivé finanční poměry. Vyučování se do konce roku ujal učitel Václav Sudek z Jablonce. Počet žáků na počátku a na konci školního roku, správci školy a předsedové místního školního výboru jsou zřejmí z dále uvedeného přehledu :

Školní rok	Žáci na počátku	Žáci na konci	Správce školy	Předseda MŠV
1919/1920	38	38	Karel J. Hladík	
1920/1921	36	36	Oldřich Kousal	František Cvrček
1921/1922	23	22	Josef Špaček	
1922/1923	21	23	Josef Špaček	Jan Sudek
1923/1924	23	25	Josef Špaček	Jan Sudek
1924/1925	20	21	Josef Špaček	Josef Dědek
1925/1926	18	18	Josef Špaček	Josef Dědek
1926/1927	20	19	Josef Špaček	Josef Dědek
1927/1928	22	23	Josef Špaček	Josef Dědek
1928/1929	15	15	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1929/1930	12	12	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1930/1931	15	15	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1931/1932	15	15	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1932/1933	13	13	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1933/1934	10	10	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1934/1935	7	8	Miloslav Procházka	Jaroslav Hanyš
1935/1936	9	9	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1936/1937	5	5	Josef Špaček	Jaroslav Hanyš
1937/1938	11	12	Jaroslav Klaban	Jaroslav Hanyš
1938/1939	9	9	Jaroslav Klaban	Jaroslav Hanyš

Ve školní kronice jsou zaznamenány tyto významnější události, ke kterým došlo v letech 1920-1939 : Dne 18. října 1924 navštívil školu **ministr školství a národní osvěty Dr. Markovič**. Od 18. do 28. února 1929 nebylo ve škole vyučováno pro třesuté mrazy. V Kokoníně bylo naměřeno až – 36° C a ve školní budově zamrzly přírodní a odtokové vodní potrubí a záchodové roury. Ve dnech 3.-6. července 1932 se v Praze konal IX. všesokolský slet, kterého se zúčastnilo mužstvo a dorost kokonínského Sokola. Počátkem školního roku 1935/1936 měla být česká škola v Kokoníně uzavřena a děti měly navštěvovat

českou školu ve Vrkoslavicích. Po projevu Adolfa Hitlera 12. září 1938 demonstroval před českou školou a četnickou stanicí dav německých občanů a 19. září 1938 zůstalo ve škole jen pět dětí. V noci 23. září 1938 byla vyhlášena mobilizace. Jaroslav Klaban narukoval ke svému útvaru a předal správu školy řídicímu učiteli ve Vrkoslavicích Josefu Veselému. Vyučování bylo ukončeno a děti navštěvovaly školu ve Vrkoslavicích.

Ve dnech 8.-10. května 1945 byl ze všech kokonínských Čechů utvořen revoluční místní národní výbor, který za předsednictví Jana Matury převzal správu obce. Na výzvu zmocněnce ministerstva školství a osvěty v Jablonci byl proveden zápis dětí české národnosti. Přihlásilo se celkem 14 dětí. Výnosem zemské školní rady v Praze ze dne 4. června 1945 byla dne 21. června v Kokoníně znovu po sedmi letech otevřena česká škola. Organizována byla jako škola jednotřídní s osmi postupnými ročníky. Řídicím učitelem byl jmenován Jaroslav Klaban, který se ke službě v pohraničí přihlásil dobrovolně s přáním působit ve škole, odkud musel v roce 1938 odejít. Vyučováno bylo od 26. června do 15. července 1945. Z celkového počtu 16 žáků osm neovládalo vyučovací jazyk. Ve školním roce 1945/1946 byla škola od 1. září organizována jako dvoutrídní a od 1. května 1946 jako škola s třemi postupnými třídami. Vyučování zajišťovali Jaroslav Klaban, Věra Zavadilová a od 1.5.1946 Miroslav Pěnkava. Předsedou místní školní rady se stal Antonín Dědeček. Čtvrtá postupná třída byla otevřena 1. září 1946. Miroslava Pěnkavu nahradil krátce do svého onemocnění Jaroslav Lešner a v průběhu školního roku nastoupily nové učitelky Josefa Francová a Věra Homolková. Školní rok 1948/1949 byl v důsledku epidemie obrny zahájen až 15. září 1948 a v tomto školním roce byla uvedena v život jednotná škola, čímž byla dána všem českým dětem stejná příležitost ke vzdělání. O rok později bylo na základě výsledku zápisu vyučováno v šesti třídách, z toho ve dvou prvních třídách. Od 15. září 1950 bylo z iniciativy učitelského sboru započato s vydáváním svačín a obědů a od 1. prosince 1950 schválil ONV zřízení družiny mládeže. MNV přidělil družině nejprve tři, později pět místností v přízemí budovy čp. 299 ve Vilové ulici. Dvacet pět žáků 4. a 5. třídy složilo 23. listopadu 1952 pionýrský slib. V dubnu 1953 došlo k podstatné změně – podle sovětského vzoru se docházka do všeobecně vzdělávacích škol snížila z devíti na osm let, ale počínaje rokem 1959/1960 došlo opět k jejímu prodloužení na devět let.

Ve školním roce **1953/1954** bylo zahájeno vyučování v osmileté střední škole a začalo se vyučovat v jedenácti třídách, přičemž pobočky měly I., VI. a VII. třída. Protože adaptace druhé – nové školní budovy (Rychnovská 216) nebyla do zahájení školního roku dokončena, bylo dočasně zavedeno střídavé vyučování. Vyučování v první až páté třídě začínalo v 7.45 hod., zatímco ve vyšších třídách až v 11 hodin. Dne **15. února 1954** bylo slavnostně zahájeno vyučování v nové školní budově. Ke zřízení osmileté střední školy došlo především zásluhou Jaroslava Klabana, který však nebyl členem KSČ a tak byl ředitelem školy jmenován Jaroslav Hradecký. **Jaroslav Klaban** byl pak několik let zástupcem nejen Jaroslava Hradeckého, ale i dalších dosazených ředitelů.

školní rok	žáků k 1.9.	žáků k 30.6.	ředitel školy	předseda SRPŠ
1944/1945		16	Jaroslav Klaban	
1945/1946	43	89	Jaroslav Klaban	Jan Matura
1946/1947	110	127	Jaroslav Klaban	Jan Matura
1947/1948	133	128	Jaroslav Klaban	Jan Matura
1948/1949	144	137	Jaroslav Klaban	Jan Matura
1949/1950	172	169	Jaroslav Klaban	Karel Pošepný
1950/1951	176	165	Jaroslav Klaban	Karel Pošepný

1951/1952	170	167	Jaroslav Klaban	Karel Pošepný
1952/1953	172		Jaroslav Klaban	Miroslav Janeček
1953/1954	362		Jaroslav Hradecký	Václav Halama
1954/1955	366		Jaroslav Hradecký	Eliška Kosinová
1955/1956	397		Jaroslav Číla	Eliška Kosinová
1956/1957	396		Jaroslav Číla	Božena Šafaříková
1957/1958	398		Jaroslav Číla	Božena Šafaříková
1958/1959	395		Jaroslav Číla	Božena Šafaříková
1959/1960	424		Jaroslav Číla	Božena Šafaříková
1960/1961	438		Jaroslav Hradecký	Luděk Pilař
1961/1962	?		Jaroslav Hradecký	Luděk Pilař
1962/1963	?		?	?
1963/1964	?		?	?

Dne 27. března 1965 byl **Jaroslavu Klabanovi** ministrem školství Čestmírem Císařem za dobrou práci ve škole i za veřejnou činnost udělen titul „Zasloužilý učitel“. Po několika letech marného úsilí se podařilo v létě 1965 konečně prosadit nárok na instalaci ústředního topení v obou školních budovách za cca 200.000 Kč. Po ukončení přípravných prací provedených brigádnicky členy SRPŠ nastoupili počátkem února 1966 do školy dva montéři POZEMNÍCH STAVEB Liberec. Pracovali i během vyučování a koncem března byli hotovi. Chybělo však to hlavní – kotle. Bohumínské strojírny a drátovny nedodaly kotle ani do 31. srpna 1966 a tak byl školní rok 1966/1967 zahájen ještě s kamny ve třídách. Jaroslav Klaban se stal konečně ředitelem školy a po mnoha jeho osobních urgencích byly v lednu 1967 dodány čtyři kotle na koks. Díky porozumění pracovníků POZEMNÍCH STAVEB bylo možno koncem března započít s vytápěním obou školních budov ústředním topením. Ve školním roce 1968/1969 probíhalo vyučování podle nového rozvrhu učebních hodin v pětidenním pracovním týdnu. Dne 30. června 1970 se rozloučila s činnou službou ve škole velmi svědomitá a obětavá učitelka Josefa Francová. Zákeřné nemoci podlehl 11. července 1974 v jablonecké nemocnici ve věku nedožitých 62 let ředitel školy Jaroslav Klaban, když svoji funkci vykonával s největším vypětím do 30. června 1973. Po Jaroslavu Klabanovi se stala ředitelkou Marie Opatřilová, která zemřela po necelém roce působení ve zdejší škole. 10. června 1974 ve věku 56 let. Funkcí ředitele školy byl 13. května 1974 pověřen její zástupce Ctibor Letošník. Na celé budově čp. 216 byla ve školním roce 1975/1976 po několikaletém úsilí MNV a vedení školy obnovena secesní výzdoba omítky. Náklady včetně pronájmu lešení činily 110.000 Kčs. Největšího úspěchu v historii školy dosáhlo v roce 1980 družstvo žáků osmé třídy ve složení Jindřich Horák, Zbyněk Brožek, Jaroslava Rösslerová a Jitka Kalvachová, když zvítězilo v okresním, krajském i celostátním kole dopravní cyklistické soutěže BESIP a reprezentovalo ČSSR na soutěži socialistických zemí v Maďarsku, kde obsadilo 4. místo. Dne 1. července 1980 vstoupilo v platnost usnesení vrcholných orgánů státu o další etapě slučování některých obcí. Obce Kokonín a Proseč se staly součástí Jablonce nad Nisou a kokonínská ZDŠ se stala 8. základní devítiletou školou v Jablonci nad Nisou. Nový školský zákon, platný od školního roku 1983/1984, zavedl desetiletou povinnou školní docházku. Žádný žák již nemohl po osmi letech docházky odejít do pracovního poměru, ale každý musel pokračovat nejméně dva roky v některém ze tří proudů středního školství (gymnázia, odborné střední školy nebo střední odborná učiliště). Řediteli školy **Ctiboru Letošníkovi** propůjčil prezident republiky ve školním roce 1985/1986 ke „Dni učitelů“ za vynikající pedagogickou činnost a veřejně prospěšnou angažovanost státní vyznamenání „Za vynikající práci“.

školní rok	žáků k 1.9.	žáků k 30.6.	ředitel školy	předseda SRPŠ
------------	-------------	--------------	---------------	---------------

1964/1965	399		Jiří Kristen	Miroslav Tomeš
1965/1966	383		Jiří Kristen	Miroslav Tomeš
1966/1967	359	356	Jaroslav Klaban	Miroslav Tomeš
1967/1968	347	342	Jaroslav Klaban	Karel Urban
1968/1969	322	315	Jaroslav Klaban	Karel Urban
1969/1970	297	297	Jaroslav Klaban	Ing. Jaroslav Kracík
1970/1971	?	?	Jaroslav Klaban	Bohumír Borovec
1971/1972	273	279	Jaroslav Klaban	Václav Horčíčka
1972/1973	279	278	Jaroslav Klaban	Ing. Jiří Matura
1973/1974	279	278	Marie Opatřilová	Ing. Jiří Matura
1974/1975	310	309	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1975/1976	318	319	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1976/1977	332	326	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1977/1978	337	332	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1978/1979	337	342	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1979/1980	336	334	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1980/1981	313	313	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1981/1982	314	311	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1982/1983	303	300	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1983/1984	313	312	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1984/1985	300	302	Ctibor Letošník	Ing. Jiří Matura
1985/1986	290	291	Ctibor Letošník	Bohuslava Machková
1986/1987	289	287	Ctibor Letošník	Bohuslava Machková
1987/1988	269	271	Ctibor Letošník	Bohuslava Machková
1988/1989	252	257	Ctibor Letošník	Bohuslava Machková

Ve školním roce 1989/1990 došlo k podstatným změnám. Název státu se změnil z Československé socialistické republiky na Českou a Slovenskou Federativní republiku. Ve školách byla zrušena povinná výuka ruského jazyka a nahrazena výukou cizího jazyka (angličtiny, němčiny, francouzštiny, španělštiny, ruštiny). Někteří ředitelé škol museli okamžitě odejít z funkcí a ostatní byli odvoláni a pověřeni řízením škol do 30.6.1990. Před zahájením školního roku 1990/1991 se uskutečnilo konkurzní řízení na obsazení funkce ředitele školy. O funkci ředitele kokonínské školy se ucházelo pět kandidátů, z toho ani jeden z Kokonína. Na základě návrhu konkurzní komise byl školským úřadem jmenován od 1. července 1990 novým ředitelem školy Jaromír Bělík. V únoru 1991 byla oficiálně zrušena Pionýrská skupina při 8. základní škole v Kokoníně. K opětovnému přechodu na devítiletou školní docházku došlo od 1. září 1996. Po desetiletém působení v Kokoníně odešel do důchodu ředitel školy Jaromír Bělík a novým ředitelem se stal ve školním roce 2000/2001 Vladimír Hozda.

školní rok	žáci k 1.9.	žáci k 30.6.	ředitel školy	předseda SRPŠ
1989/1990	244	248	Ctibor Letošník	Bohuslava Machková
1990/1991	235	236	Jaromír Bělík	Petr Novák
1991/1992	239	240	Jaromír Bělík	Petr Novák
1992/1993	236	237	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1993/1994	207	212	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1994/1995	206	207	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1995/1996	178	179	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1996/1997	195	197	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák

1997/1998	192	193	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1998/1999	178	177	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
1999/2000	180	180	Jaromír Bělík	Ing. Karel Čermák
2000/2001	176	178	Vladimír Hozda	

Veřejná správa

Dle nařízení Okresní správní komise v Jablonci nad Nisou byl v roce 1946 Místní národní výbor rozšířen z patnácti na třicet členů. Členy MNV byli za

- **Komunistickou stranu Československa** : Jaroslav Bajer, Julius Karásek, Ludvík Šulman, Jaroslav Kracík, František Buriánek, Alfréd Hübner, Josef Heršálek, Bohumil Hladký, Josef Hovorka, Rudolf Peteráč, Oldřiška Příbylová, Bohuslav Svoboda, Václav Veselý, Josef Kubišta a Josef Antoš,
- **Lidovou stranu** : Jan Brož a Karel Jakeš,
- **Sociálně demokratickou stranu** : František Cvrček, Antonie Hujerová a Josef Holas
- **Národně socialistickou stranu** : Jaroslav Klaban, Pavel Pavlíček, František Jindříšek, Luděk Poslt, Jaroslav Rulc, Antonín Dědeček, Jan Havránek, Rudolf Štěpánek, Josef Michal a Jaroslav Justa.

Prvním předsedou MNV (místního národního výboru) byl zvolen **Jaroslav Bajer** a jeho náměstkem Antonín Dědeček. Dále vykonávali funkci předsedy MNV Josef Halama (zemřel 1951), Karel Bönsch (1951-1956), Václav Vojtíšek (1956-1960), Karel Bönsch (1960-1964), Bohumil Koblík (1964-1972) a Karel Bönsch (1972-1979). Nejdéle s přestávkami téměř sedmáct let, byl předsedou MNV Karel Bönsch, horlivý vykonavatel vedoucí úlohy KSČ. Soustředil se zejména na to, aby se na školy a významnější funkce nedostali občané, kteří neprojevovali dostatečné nadšení při budování socialismu.

Represálie padesátých let se nevyhnuly ani Kokonínu. V červenci 1950 byli odsouzeni pro velezradu členové skupiny „**Jana Roháče z Dubé**“ v čele s bývalým rychnovským strážmistrem Jaroslavem Stadtherrem. „Za to, že v roce 1949 odvrácením překážek, opatřením prostředků a jiným způsobem přispěli k bezpečnému vykonání zlého skutku, totiž velezrady“ („Stráž severu“ ze dne 27.7.1950) byli odsouzeni i dva kokonínští občané – **Jan Sudek a Jaromír Vokněr**, k trestu dvanácti let těžkého žaláře a konfiskaci majetku.

Vlastní příjmy obce (zejména daň domovní, poplatky ze psů apod.) byly velmi nízké, jak je zřejmé z dále uvedených údajů za období 1971-1979 a tak rozvoj obce záležel zejména na výši dotací :

	Příjmy celkem	Vlastní příjmy	Doplňkové příjmy	Výdaje celkem	S a l d o
1971	.-	337	143	771	.-
1972	1 575	320	136	1 571	4
1973	2 068	352	-	2 066	2
1974	2 184	274	-	1 933	251
1975	1 764	291	-	1 521	243
1976	1 485	307	-	1 332	153
1977	1 830	290	-	1 667	163
1978	1 834	305	-	1 636	198

1979	1 451	336	-	1 324	127
------	-------	-----	---	-------	-----

Představitelům obce se ale nepodařilo v letech 1948-1979 prosadit u nadřízených orgánů. Výsledkem bylo, že za celé období byly v rámci akce „Z“, tj. za vydatné brigádnické pomoci občanů, postaveny pouze prodejna potravin a mateřská školka a zavedeno veřejné osvětlení. Z fondu rezerv a rozvoje ONV bylo vyčerpáno celkem 2 367 tis. Kčs, z toho v letech 1972 200 tis. Kčs, 1973 1 200 tis. Kčs, 1974 830 tis. Kčs a 1975 137 tis. Kčs.

Veřejné osvětlení bylo vybudováno v letech 1972-1974. Nová prodejna potravin a masa v ulici Na Svahu byla slavnostně otevřena 30. března 1976 za přítomnosti předsedy ONV Oldřicha Pospíšila. Na vybudování prodejny se významně podílela stavební skupina JZD Kokonín a občané při její výstavbě odpracovali zdarma 5 470 brigádnických hodin (NJ 7.4.1976). Nová budova mateřské školky, jejíž výstavba byla zahájena v roce 1977, byla dokončena až v létě 1982. Smutným dokladem schopnosti kokonínských funkcionářů byly zchátralé objekty, v nichž místní národní výbor sídlil (Dolní 271 a Jižní 298). Objekt v Dolní ulici se podařilo zachránit JZD, které tak získalo šest bytových jednotek. Kolaudace se konala 20. ledna 1976. Rekonstrukce chátrajícího kulturního domu se uskutečnila až v roce 1986, kdy již byl Kokonín součástí Jablonce nad Nisou.

První pokus o **připojení Kokonína k Jablonci nad Nisou** se uskutečnil již v roce **1976**. Na veřejné schůzi MV NF (místního výboru Národní fronty) a MNV, která se konala 14. března 1976 v místní sokolovně, se představitelé okresu (předseda ONV Pospíšil, místopředseda ONV a poslanec KNV Votoček, tajemník ONV Hejduk, tajemník OV KSČ Číla) a města (předseda MěNV Jonáš a předseda MěstV KSČ Paldus) snažili občany přesvědčit o **nutnosti** připojení Kokonína k Jablonci z **celospolečenských důvodů**. Velmi sebevědomě vystupoval zejména místopředseda ONV Votoček, což se s velkou pravděpodobností odrazilo ve výsledku hlasování. Z 293 přítomných občanů (včetně 21 poslanců MNV) hlasovalo proti připojení 119, pro bylo 73, hlasování se zdrželo 23 a předčasně odešlo 78 občanů.

Společenský život

Střediskem kulturního a společenského života se po roce 1945 stala sokolovna. S velkým zájmem se setkávala vystoupení spolku divadelních ochotníků „**Jirásek**“ v čele s režisérem Jaroslavem Klabanem, Kautským, Krouským a Pozdníčkovou. V sokolovně pravidelně cvičili členové tělocvičné jednoty **Sokol**, kteří se prezentovali hojně navštěvovanými tělocvičnými akademiiemi a zúčastnili se i posledního – XI: všesokolského sletu v Praze. Sportovní klub SLAVIA Kokonín startoval v okresním přeboru v kopané. Přípravy k založení hasičského sboru proběhly už v roce 1938, ale teprve po skončení války se podařilo Julovi Karáskovi tuto myšlenku uskutečnit, když 19. června 1945 vyzval občany ke vstupu do sboru. První informativní schůze 4. července 1945 se zúčastnilo 21 zájemců, kteří zvolili přípravný výbor v čele s předsedou Karáskem a členy Pavlatou, Posltem, Štekrem, Hujerem a Koblrem. Řádná ustavující valná hromada byla svolána na 13. leden 1946 do sokolovny. Po rušné diskusi byli zvoleni starostou Karásek, náměstkem Sýkora, velitelem Poslt, zástupcem Vunderer, jednatelem Tošovský, samaritánem Hujer, pokladníkem Koblre a vzdělavatelem Veselý.

Po roce 1948 působily v obci v rámci **Národní fronty** pod vedením Komunistické strany Československa Socialistický svaz mládeže (dříve ČSM – od roku 1946), Lidová myslivecká společnost (1947), Svaz protifašistických bojovníků (1948), Československý červený kříž (1951), Český svaz požární ochrany (dříve hasičský sbor 1955), TSO SOKOL (dříve TJ SOKOL 1956), Spolek přátel žehu, Český svaz žen, Český zahrádkářský svaz atd.

Významnou událostí ve společenském životě obce bylo slavnostní otevření nově zrekonstruovaného kulturního domu – původní české školy, dne 31. května 1986. Velmi dobře si vedl pěvecký a hudební soubor školy založený v září 1963 pozdějším ředitelem školy Ctiborem Letošníkem. U příležitosti složení pionýrského slibu 10. května 1971 přijal soubor název „**KORÁLEK**“ a svoji činnost ukončil po jedenácti letech ve školním roce 2002/2003. Během své činnosti získal mnoho ocenění, mimo jiného několikrát zvítězil v okresní soutěži pěveckých sborů (1969/1970, 1972/1973, 1973/1974, 1974/1975, 1980/1981, 1981/1982, 1983/1984, 1985/1986) a v soutěži Severočeského kraje obsadil druhé místo např. v letech 1980/1981, 1981/1982, 1983/1984 a 1985/1986. Vystupoval na mnoha místech v celém Československu i v zahraničí. V některých letech bylo členy souboru až šedesát žáků kokonínské školy.

V celostátním měřítku byli mimořádně úspěšní mladí sportovci, kteří se narodili, anebo na vrcholu své kariéry bydleli v Kokoníně.

Odchovanec Sokol Kokonín **Milan Fukal** (16.5.1975) zahájil svou kariéru v extraligovém Jablonci (1996-1999) a po přestupu do AC SPARTA Praha se dvakrát podílel na získání mistrovského titulu (1999-2000). V roce 2000 jej Sparta prodala za 104 milionu korun do Hamburger SV. V letech 2004-2006 hrál za Borussii Mönchengladbach, odkud se opět vrátil do Jablonce, Po tříletém působení v rakouském SV Kapfenberger přestoupil v roce 2011 do FC Hradec Králové, kde nosil kapitánskou pásku. Vysoký obránce (188 cm) odehrál v české extralize 197 zápasů a vstřelil 20 branek, v 109 zápasech bundesligy vstřelil 9 branek. **Českou republiku reprezentoval 19-krát**. Kromě jiného nechyběl v základní sestavě v zápase o třetí místo v „Konfедераčním poháru FIFA“ v hlavním městě Saudské Arábie Rijádu. Česká republika po vítězství na Uruguayi získala bronzové medaile (viz Wikipedie).

Na hřišti u sokolovny získával první zkušenosti **Václav Halama** (4.11.1940), který reprezentoval Československou republiku jako dorostenec. Vojnu absolvoval v DUKLE Tábor, po krátkém působení ve Vítkovicích se vrátil v lednu 1964 do Jablonce a byl nejvýraznějším představitelem první hráčské generace usilující o postup do nejvyšší soutěže. Byl kapitánem mužstva, asistentem trenéra a později získal trenérský diplom v Německu, kde začínal jako asistent věhlasného Maxe Merkela. Největších úspěchů dosáhl jako trenér AUSTRIE Vídeň (1982-1985), kterou vedl i v zápase Ligy mistrů evropských zemí proti REALU Madrid. S AUSTRIÍ získal dva tituly mistra Rakouska, vítězství v rakouském poháru a AUSTRIE pod jeho taktovkou sehrála 22 zápasů v Evropských pohárech i zápasy v Jižní a Střední Americe. Působil také jako trenér ve Štýrském Hradci (1978-1981, 1990-1991) u AEK Athény (1985), München 1860 (1981-1982, 1986) a dalších klubech.

Vytrvalec **Jan Pešava** (14.1.1972), čtrnáctinásobný mistr republiky, dosáhl svého největšího úspěchu v roce 1994 na mistrovství Evropy v Helsinkách, kde se umístil v běhu na 10 000 m na 7. místě, když do cílové rovinky vbíhal ještě jako první. Na trati čtyřnásobného olympijského vítěze Emila Zátopka překonal a dosud drží český rekord časem **27:47,90 min.** Z celkového počtu čtrnácti mistrovských titulů v kategorii mužů, získal pět v dresu LIAZU. Kromě toho se stal čtyřnásobným mistrem republiky jako junior a dorostenec. Výborným běžcem byl i jeho bratr **Milan** (12.7.1969), šestinásobný dorostenecký a juniorský mistr republiky.

Mistry republiky v mládežnických kategoriích se stali také oštěpař **Vladimír Klacek** (9.3.1957), trojskokan **Rostislav Pszyk** (15.4.1965), kladivář **Martin Svoboda** (14.4.1977) jako žák, dorostenec i junior, vícebojař a překážkář **Jan Solfronk** (1.3.1990) a oštěpařka

Heidi Molzerová, provdaná Hulcká (22.6.1942). Vladimír Klacek, Martin Svoboda a Heidi Molzerová byli ve své věkové kategorii i držitelé československých rekordů.

Šestinásobný dorostenecký přeborník republiky v cyklistice **Pavel Veselý** (1946), kterého trénoval jeho bratr Václav (1936), rovněž přední československý cyklista, přerušil svou sportovní kariéru v roce 1969, když emigroval do USA.

V letech 1996-2005 bydlely v Kokoníně **sestry Nikola a Šárka Sudovy**. V roce 2006 reprezentovaly Českou republiku na olympijských hrách v Turině. Starší Nikola (17.3.1982) obsadila v jízdě na boulicích šesté místo a na mistrovstvích světa získala stříbro (2005) a bronz (2009). Jako juniorka zvítězila dvakrát na mistrovství světa v baletu na lyžích.

V roce 1980 se stal mistrem republiky v závodě sdruženém **Jaroslav Bukvic** (23.12.1959). Už jako dorostenec patřil mezi nejlepší československé sdruženáře i skokany na lyžích a jako první se 7. března 1980 spustil z nájezdové věže mamutího můstku v Harrachově.

Na mezinárodním mistrovství České republiky v závodě FIS, které se konalo v roce 2008 ve Špindlerově Mlýně, zvítězil v super G, super kombinaci, obřím slalomu i slalomu **Ondřej Berndt** (29.9.1988), a stal se také celkovým vítězem českého poháru v kategorii juniorů i mužů. Prvním trenérem Ondřeje, několikanásobného mistra republiky v mládežnických kategoriích byl jeho dědeček Rudolf Peteráč.

V ý z n a m n é o s o b n o s t i

Zvláštní uznání si zaslouží ti, kteří aktivně bojovali proti fašismu a komunismu. **Josef Drobník** (3.9.1915-17.5.1987) po ukončení školní docházky nastoupil v roce 1930 do Baťovy školy „mladých mistrů“ a již od roku 1935 byl vyslán do zahraničí jako instruktor. Postupně působil v Jugoslávii, Holandsku, Velké Británii a Kanadě, kde v roce 1941 dobrovolně vstoupil do naší zahraniční armády. Po absolvování leteckého výcviku se stal pilotem 311. bombardovací peruti. Od února 1944 do června 1945 se zúčastnil třiapadesáti operačních letů. Na jaře 1946 po návratu do republiky byl pověřen národní správou exportní firmy Thiel a Rhode až do roku 1949, kdy došlo k začlenění této firmy do společné národní správy vývozních domů. V dalších letech zastával vedoucí hospodářské funkce v národním podniku BIŽUTERIE JABLONEC.

V červenci 1950 byli odsouzeni pro velezradu členové skupiny „Jana Roháče z Dubé“ v čele s bývalým rychnovským strážmistrem Jaroslavem Štadtherrem. „Za to, že v roce 1949 odvrácením překážek, opatřením prostředků a jiným způsobem přispěli k bezpečnému vykonání zlého skutku, totiž velezrady“ byli odsouzeni i dva kokonínští občané - **Jan Sudek** a **Jaromír Vokněř**, k trestu dvanácti let těžkého žaláře a konfiskaci veškerého majetku.

Mimořádné zásluhy o kokonínské školství a kulturu měl **Jaroslav Klaban**, narozený 2. listopadu 1912 v Podkosti na okrese Jičín. V Kokoníně začal působit jako řídící učitel ve školním roce 1937/1938. Když v noci na 23. září 1938 byla vyhlášena mobilizace, předal správu školy řídícímu učiteli ve Vrkoslavicích Josefu Veselemu a narukoval ke svému útvaru.. Ihned po osvobození se dobrovolně přihlásil ke službě v pohraničí, s přáním učit na škole odkud musel v roce 1938 odejít. Počínaje školním rokem 1944/1945 byl devět let řídícím učitelem pětileté obecné školy. Především jeho zásluhou se podařilo přestavět budovu čp. 216 na školní budovu a zahájit tak 15. února 1954 vyučování na osmileté střední škole. Vzhledem k tomu, že nebyl členem KSČ, stal se nejdříve zástupcem ředitele a až od

školního roku 1966/1967 byl jmenován ředitelem školy. Tuto funkci vykonával sedm let do 30. června 1973. Od 1. července 1973 měl nárok na starobní důchod, ale již 11. července 1973 podlehl v jablonecké nemocnici zákeřné nemoci.

Ctibor Letošník (14. srpna 1931) zastával šestnáct let v letech 1974-1990 funkci ředitele střední školy. Téměř veškerý volný čas věnoval zájmové činnosti žáků, když vedl jedenačtyřicet let pěvecký a hudební soubor KORÁLEK. V jeho šlápějích pokračovala i jeho dcera, která byla dirigentem známého jabloneckého pěveckého souboru JANÁČEK

V Kokoníně si postavil dům **Ing. Dalibor Dědek** (21.6.1957)., dle veřejných sdělovacích prostředků jeden z nejvýznamnějších českých podnikatelů. Ing. Dědek založil v roce 1990 se třemi společníky a s minimálními prostředky společnost JABLOTRON, která se postupně stala lídrem na českém trhu signalizační a zabezpečovací techniky. V roce 2008 se společnost změnila na holding skládající se kromě mateřské firmy ze společností Jablotron Alarms (zabezpečovací technika), JabloCom (výroba velkých mobilních telefonů), JabloPCB (malosériová výroba elektroniky), Jablotron Taipei (organizující výrobu v Číně) a Jablotron Slovakia (obchod na Slovensku)

Ing. Libor Vaculík (8.4.1961) a **Ing. Jiří Šturma** (12.2.1960) se rozhodující měrou podíleli na úspěšné transformaci střediska „kovovýroba“ JZD Kokonín na prosperující společnost INTERNATIONAL METAL PLAST.

V roce 1942 se v Kokoníně (Dubová 330) narodil **Dieter Klein**. V roce 1945 byl s rodiči vystěhován do Vídně a v letech 1971-1978 vystudoval v Mnichově historii umění. Věnoval se památkové péči, pro mnichovské Dokumentační centrum pro kulturní památky v německy osídlených oblastech Čech, Moravy a Slezska, zmapoval významné stavby i lidovou architekturu Jablonecka a Tachovska. Zachytil a popsal více než čtyři tisíce historických objektů (kostelů, vil, rodinných domů, lidové architektury, božích muk apod.). Přednášel na kunsthistorických institutech v Mnichově a Salcburku. Sedm let byl předsedou Leuteltovy společnosti. Za propagaci Jablonce ve světě mu byla v roce 2008 starostou města udělena stříbrná pamětní medaile města Jablonce na Nisou (Jablonecký měsíčník – leden 2009).

Mezi významné občany se zařadili i vynikající sportovci **Milan Fukal, Václav Halama Jan Pešava, Nikola Sudová** a další, jejichž úspěchy jsou podrobněji popsány v předchozím textu. **Milan Fukal** navíc zachránil před nezadržitelným zchátráním budovu místní sokolovny, když se od 1. ledna 2004 stal jejím majitelem a investoval značné prostředky jak do interiéru (sál, restaurace, sociální zařízení), tak do exteriéru budovy (střecha, okna, omítka apod.).

Literatura :

- 1..Johann Kittel : „Kukan in früheren Zeiten“ 1934
2. Gerhart Stütz und Karl Zenkner : „Gablonz an der Neisse“ 1982
3. Adolf Lilie : „Der politische Bezirk Gablonz an der Neisse“ 1895
4. Ferdinand Schmidt´s Spezialadressbuch „Lieferanten- Verzeichnis“ 1930
5. Josef Meissner und Bruno Reckziegel „?Die Besiedlung des Bezirkes Gablonz a. N.“
6. Jana Scheybalová a Josef V. Scheybal : „Krajem skla a bižuterie“1998
7. Jan Kašpar : „Jablonec nad Nisou – stručný průvodce sedmi stoletími města“ 2006

8. Kurt Wenzel : „Alle Personenautos im Orte Kukan in den dreissiger Jahren ...“ 1989
9. V. Wowková : „Nástin dějin“ – Seznam archiválií“ 1983
10. ČSÚ a MV ČR : „Statistický lexikon obcí České republiky“ 2005
11. František Marek : „Průmysl skla v letech 1953-1958“ ARS VITRARIA 1974
12. PhDr. Miroslava Koblížková : „Cestou socialismu na jablonecké vesnici“ 1989
13. František Marek : „JZD MÍR Kokonín . 40 let obětavé práce pro socialistické zemědělství“ 1989
14. Jaroslav Sedlák : „Galerie podnikatelů - Jablonec nad Nisou a okolí“ 1997
15. Internet : „Obchodní rejstřík“ a „Katastr nemovitostí“
16. Internet : Webové stránky společností a podnikatelů
17. Katalogy sklářských a bižuterních firem regionu Jablonec nad Nisou
18. Gisbert Jäkl a kol. : „Sto let městské hromadné dopravy na Jablonecku“ 1999
19. Kronika kokonínské školy 1918-2000
20. Jablonecký měsíčník – únor 2012
21. Stráž severu ze dne 27. července 1950
22. Památník na 1. okresní sjezd hasičstva OHJ 79 v Kokoníně (**13.-14.1946**)
23. Archiválie obce Kokonín

1. **První škola** /Tyršova stezka 148) byla postavena v roce **1798**
2. Kostelík zasvěcený **svatému Antonínu Paduánskému** byl vysvěcen 13. června 1863
3. Zastupitelé městyse Kokonína v letech **1919-1923**
4. **Pomník obětem první světové války** byl slavnostně odhalen 3. srpna 1924
5. Sídlo obecního úřadu
6. **Revoluční národní výbor 1945**
7. **Zahájení vyučování** v kokonínské škole 26. června 1945
8. INTERNATIONAL METAL PLAST
9. TERMOTRON
10. Základní kámen **nové školní budovy** byl položen 25. května 1869
11. V krásné secesní vile, postavené v roce 1911 **Johannem Rösslerem**, byla 15. února 1954